

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
FAKULTA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE

IDEÁLYA REALITA VO FILANTROPII V MINULOSTI
A V SÚČASNOSTI

Bakalárska práca

2012

ROZÁLIA JOBBÁGYOVÁ

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
FAKULTA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE

IDEÁLY A REALITA VO FILANTROPII V MINULOSTI
A V SÚČASNOSTI

Bakalárska práca

Študijný program: Sociálna práca

Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce

Študijný odbor: 3.1.14, Sociálna práca

Vedúci práce: prof. Ing. Libuša Radková, PhD

Konzultant:

Trnava, 2012

ROZÁLIA JOBBÁGYOVÁ

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela pod'akovať vedúcej mojej bakalárskej práce prof. Ing. Libuše Radkovej, PhD. za jej cenné rady, odborné vedenie a metodickú pomoc, ktorú mi poskytla pri jej vypracovaní.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, neporušila som autorský zákon a použitú literatúru uvádzam na príslušnom mieste.

Sereď, 26.3.2012

.....

Podpis

Abstrakt

JOBÁGYOVÁ, Rozália: Ideály a realita vo filantropii v minulosti a v súčasnosti. [bakalárska práca]/ Rozália Jobágyová. – Trnavská univerzita v Trnave. Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra sociálnej práce. – Vedúca bakalárskej práce: prof. Ing. Libuša Radková, PhD. Komisia pre obhajoby: Katedra sociálnej práce. Predseda: – Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár sociálnej práce. – Trnava : FZ a SP, 2012, 46 s.

Ideály a realita vo filantropii v minulosti a v súčasnosti.

Filantropia ako altruistický, etický a filozofický pojem je svojou podstatou široko zakorenený fenomén, ktorý sa relatívne vyskytuje v priebehu celého ľudského života na Zemi. Filantropia rieši problémy spoločnosti, zameriava sa na kvalitu života, podporuje vzdelávanie a rozvíja schopnosti ľudí. Prácou chceme poukázať na prospešnosť sociálnych projektov zameraných na pomoc a ochranu ľudskej populácie v rámci dobrovoľníckych aktivít. Na potrebnosť a dôležitosť vykonávaných filantropických sociálnych činov, ktoré ľudstvo poskytuje ľuďstvu a na realitu so snahou priblížiť sa k dosiahnutiu ideálu vo filantropie.

Kľúčové slová

Filantropia. Altruizmus. Darcovstvo. Dobrovoľníctvo. Charita. Chudoba. Sociálna pomoc. Sociálny problém. Tretí sektor.

Abstract

JOBÁGYOVÁ, Rozália: Ideals and reality in philanthropy in the past and currently. [Bachelor thesis] Rozália Jobbágyová. – Trnava University in Trnava. Faculty of Health care and social work, Department of Social Work. – Supervisor: prof. Ing. Libuša Radková, PhD. Committee for defence: Department of Social Work. Chairman: – Graduation degree: Master of social work. – Trnava : FHCaSW, 2012. 46 pp.

Ideals and reality in philanthropy in the past and currently

Philanthropy as altruistic, ethical and philosophical concept is inherently widely rooted phenomenon, which occurs relatively throughout the human life on earth. Philanthropy addresses the problems of society, focusing on quality of life, promoting education and developing human skills. Work we want to highlight the utility of social projects aimed at assisting and protecting the human population in voluntary activities. The necessity and importance of social philanthropic acts carried out by mankind and gives mankind a reality with efforts to, move closer to achieving the ideal of philanthropy.

Key words

Philanthropy. Altruism. Donation. Volunteering. Charity. Poverty. Social assistance. Social problem. Third sector.

Obsah

Úvod.....	8
1 FILANTROPIA - VYMEDZENIE POJMU.....	9
1. 1 História filantropie.....	10
1. 2 Filantropia z pohľadu svetových náboženstiev.....	13
2 FORMY AKO SA DNES FILANTROPIA PREJAVUJE.....	16
2. 1 Právne formy tretieho sektora.....	18
2. 2 Tretí sektor v riešení sociálnych problémov.....	21
2. 3 Dobrovoľníctvo ako fenomén.....	23
2. 4 Filantropia u nás v porovnaní so svetom.....	26
3 FILANTROPIA V SÚČASNOSTI AKO DARCOVSTVO.....	29
3. 1 Motivácia darcov.....	31
3. 2 Formy darov.....	33
3. 3 Významné osobnosti vo filantropie.....	34
4 HUMANITÁRNE PROJEKTY.....	36
4. 1 Globálne projekty.....	38
4. 2 Zelená filantropia.....	40
5 Záver.....	42
Zoznam použitej literatúry.....	46

Zoznam tabuliek:

Tabuľka č. 1	Porovnávanie vzťahov s verejnosťou s inými disciplínami	17
Tabuľka č. 2	Počet mimovládnych neziskových organizácií na Slovensku v rokoch 2002 – 2006 podľa právnej úpravy	28

Úvod

Dobročinnosť bola definovaná už v dávnej antike ako cnostná a získala svoje meno „*filantropia*“. Prejavy súčasnej filantropie majú svoje korene v minulosti, kedy sa filantropia začala prejavovať z dôvodov chudoby. Filantropia má svoju históriu a počas svojho vývoja sa dopracovala až do súčasnej modernej podoby. Z globálneho hľadiska je filantropia neoceniteľná forma pomoci a pre ľudstvo znamená záchranu. Mnoho filantropov vedelo, ako správne a zodpovedne disponovať svojim majetkom, aby mohli darovať značnú časť finančných prostriedkov na pomoc ľuďom v núdzi. Osobná motivácia k zvolenej téme je presvedčenie, že pomáhať je prirodzené, normálne a v konečnom dôsledku správne. Cieľom bakalárskej práce je analyzovať formy filantropie a jej aplikácie v podmienkach súčasnej spoločnosti. Bakalárskou prácou chceme poukázať na potrebnosť a dôležitosť sociálnych projektov zameraných na humanitárne ciele so snahou pomáhať, zmierňovať, odstraňovať nepriaznivé životné udalosti a v konečnom dôsledku zachraňovať holé ľudské životy. Snaha a potreba vynaloženej energie k praktizovaniu humanitárnych projektov je obrovská, vo svojej veľkosti a ľudskosti nenahraditeľná. Preukázaná pomoc a podpora, inšpiruje nadnárodné organizácie, uplatňuje bohatstvo klientov, ich znalosti a nadšenie k tomu, aby sa vytýčené ciele naplnili. Bakalárska práca je rozvrhnutá do štyroch hlavných kapitol a jedenásť podkapitol. V prvej kapitole sa zaoberáme hlavnými pojmami filantropie, významom darcovstva, dávnou históriou filantropie a podporou altruizmu z pohľadu svetových náboženstiev. Druhá kapitola opisuje právne formy tretieho sektora, ako rieši tretí sektor sociálne problémy, prejavy filantropie u nás s porovnaním so svetom a dobrovoľníctvo ako fenomén. Predstavujeme filozofiu humanitárnych projektov Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety, ktorá uskutočňuje misie vo viacerých krajinách sveta. Tretia kapitola so svojim obsahom predstavuje filantropiu v súčasnosti ako darcovstvo, zamýšľa sa nad motiváciou darcov, opisuje formy darov a významné osobnosti vo filantropii. Vo štvrtej kapitole predstavujeme humanitárne a globálne projekty, ktoré prispievajú k zachovaniu života ľudí v treťom svete, lekárov bez hraníc a ich cieľavedomé zdravotné aktivity, pri záchrane a pomoci ľudí postihnutých nepriaznivými životnými udalosťami a vojnovými konfliktami. Predstavujeme projekty zelenej filantropie, ktoré rešpektujú prírodu, ochraňujú a zachovávajú svojimi činmi život ľudí na Zemi. Porovnávame súčasnú realitu s ideálnymi možnosťami, ktoré sa prejavujú v priebehu poskytovania a vykonávania sociálnych filantropických činov, pri všetkej vynaloženej snahe, úsilí a solidarite.

1 Filantropia - vymedzenie pojmu

Pod pojmom filantropia si predstavujeme dobro s predpokladom, že ten kto má rád ľudí, koná dobré skutky. Takto to neposudzujú tí, ktorí dobročinnosť prijímajú ale tí, ktorí dobro preukazujú. Pojmy filantropia, altruizmus sú svojou podstatou tak široko založené fenomény, že sa nedajú vtesnať do jedinej definície. Jedna definícia nemôže obsahovať odpoveď na tak komplikované sociálne otázky prečo sa ľudia rozhodnú vzdať sa časti svojho majetku v prospech sociálne vylúčených alebo aké podmienky musia byť splnené, aby sa ľudia správali altruisticky. (Doležalová, 2008)

„*Filantropia pochádza z gréckeho philein (milovať) a anthropos (človek)*“. (Barát, 2000, s. 28)

Slovo filantropia je staré viac ako dvetisíc rokov, znamená lásku k človeku, ľudomilstvo a slovníky ho prekladajú aj ako dobročinnosť či pomoc sociálne slabším. Láska k blížnemu a vzájomná pomoc sa akosi vytráca zo života, zostáva však potreba riešiť problémy, ktoré vznikajú nerovnosťou postavenia ľudí v spoločnosti. Vzniknuté nerovnosti sa dajú korigovať *organizovanou filantropiou*, čím sa kultivuje celá spoločnosť.

Altruizmus je mravný princíp, etický a filozofický pojem. Altruizmu je protiklad egoizmu, čiže vedomé jednanie, nesebecké a nezištné obetovanie vlastného času a záujmov pre iných. Pocity, myšlienky sústredované v prospech iného a vcitovanie sa do utrpenia postihnutých ľudí sa môžu nakoniec javiť ako sebecké chovanie, záujem o seba samého, pri samotnej snahe pomôcť znášať toto utrpenie. *Dobročinnosť* je vždy slobodná, nemôže byť vynútená násilím a jej nedostatok nemôže byť dôvodom k trestu, pretože nedostatok dobročinnosti nesmeruje k nespornému zlu. Ak jednáme s dobročinným úmyslom, ktorý vychádza spontánne - už len tento úmysel sám o sebe si zasluhuje odmenu, pretože je predmetom vďačnosti a vyvoláva sympatie a obdiv zúčastnených.

Novodobý pojem filantropie je založený na altruizme (láske ľudí), ktorí sa navzájom rovnako vnímajú. Aj keď sú medzi nimi rozdiely sociálne, materiálne, zdravotné - z toho zrejme vyplýva nesprávne chápanie dnešnej filantropie. (Doležalová, 2008)

O filantropii hovoríme v súvislosti s bohatšími jednotlivcami, ktorí venujú dobrovoľne časť svojho majetku na ušľachtilé ciele. Filantropický záujem je zameriavanie sa na ľudský blahobyť a to formou väčších darov pre dobročinné inštitúcie. Filantropia sa snaží riešiť problémy spoločnosti tak, aby bola spravodlivejšia a lepšia.

U nás je zaužívanější pojem *charita* (bohumilé aktivity), ktorej pomoc je nasmerovaná k chudobným, ľuďom v núdzi, bez domova, pričom pojem filantropia je

menej používaný. Charitatívne dávanie označuje v bežnom vnímaní pomoc tým, ktorí sú v núdzi a bolesti. Charita pochádza z latinského *caritas*, *carus*, čo znamená drahota (drahý), vážnosť, úcta, priazeň. Korene tohto slova siahajú až k samému indoeurópskemu základu vyjadrujúcemu túžbu a žiadosť. Vo všeobecnom význame o charite hovoríme v súvislosti konať dobro, v kresťanskom význame predstavuje lásku Boha voči človeku, alebo človeka voči ostatným ľuďom (Slovenská katolícka charita, 2011).

Najčastejšie sa charita používa a vníma ako altruistické správanie jednotlivcov, inštitúcií, označuje dobrovoľné poskytovanie peňazí alebo inej pomoci ľuďom v núdzi, biede a bolesti. (Barát, 2000)

Matoušek uvádza, že filantropia je úzko spätá s morálkou, etikou, filozofiou, sociológiou, ekonomikou a históriou. Máme stanovené určité hodnoty, ktoré vyznávame a tiež pravidlá, ktoré by sme mali dodržiavať. Filantropia môže byť vnímaná aj ako sociálna spravodlivosť, prerozdelenie bohatstva v podmienkach liberálno-trhovej spoločnosti. Čím je slabší a bohatší štát, tým je väčšia intenzita, tým je väčšia viditeľnosť filantropie. *Práve vďaka filantropickému správaniu je svet o niečo lepší.*

Filantropia znamená "láska k ľudstvu", je to snaha o dokonalosť v každom aspekte ľudského života. *Láska nie je to isté ako filantropia.* Filantropiu možno definovať ako súkromné iniciatívy pre verejné dobro. Filantropia ako moderná forma darcovstva, sa snaží riešiť problémy spoločnosti so zameraním sa na kvalitu života, vzdelávanie a rozvíjanie schopností ľudí. Tieto schopnosti by mali byť natoľko dostačujúce, aby si ľudia v núdzi mohli pomôcť sami, a neboli odkázaní na almužnu. (Books LLCR, 2011)

1.1 História filantropie

„Rozdávať peniaze len tak, je jednoduché a dokáže to každý. Ale rozhodnúť sa, komu dať peniaze, koľko, kedy a prečo, to nevie každý a už vôbec to nie je jednoduché.“ (Aristoteles)

V systéme etiky Aristoteles vedome formuloval a posúval vnímanie dávania od reciprocity k cnostiam tým, že zvyrazňoval praktický rozmer dávania (správne sumy na správny účel). Cnosti predstavujú vnútorné hodnoty, ako napríklad hľadanie šťastia, ktoré dávajú zmysel. (Barát, 2000)

V minulosti solidarita s chudobnými bola v egyptskom náboženstve predpísaná „siedmimi skutkami telesného milosrdenstva“: nasycovať hladných, smädným dať piť,

obliekať nahých, ubytovávať cudzincov, oslobodzovať väzňov, ošetrovať chorých a pochovávať mŕtvych. Myšlienky o charite a mravnosti sú zaznamenané na náhrobných nápisochoch v starých egyptských hrobkách. (Matoušek, 2001)

Matoušek opisuje akou formou boli dary poskytované pre chudobných dobrého pôvodu - v jeruzalemskom chráme sa nachádzala komora tajných darcov, kde sa príspevky a dary odkladali. Rabínskych sedem odvetví skutkov (The Jewish Encyclopaedia III) - nasycovať hladných a smädným dať napiť, obliecť nahých, navštevovať nemocných, pochovávať mŕtvych a utešovať zomierajúcich, vykupovať zajatcov, vychovávať sirotu a poskytovať prístrešie bezdomovcom, zabezpečovať chudobné dievčatá venom.

MAIMONIDES v spise Mišne tóra vymenoval osem spôsobov ako je možné preukazovať milosrdenstvo, ktoré zoradil od najmenej cnostného až k najcnostnejším:

- dávať, ale nechotne s ľútosťou, dávať ochotne ale menej než by bolo vhodné, dávať len na požiadanie, dávať bez požiadania, dávať tak, že darca nevie kto je príjemca, dávať tak, že príjemca nevie kto je darca, dávať tak, že darca nevie kto je príjemca a príjemca nevie kto je darca pomáhať ľuďom v núdzi stať sa samostatným, či už prostredníctvom daru, pôžičky, alebo poskytnutím práce. Táto forma je najcnostnejšia bez najmenej straty sebaúcty. V starovekom Izraeli nebola pomoc sociálne slabším skupinám len prejavom dobročinnosti, ale chudobný človek mal na ňu právny nárok. Židovský ľud vo svojej pôvodnej vlasti mal nárok na šesť darov v zmysle (Encyclopaedia Judaica II, 1928) zákonodarstvo ustanovovalo: to čo zostalo po žatve na poli (leket), zabudnuté plody, snopy, ktoré roľníci zabudli na poli (šichcha), cíp poľa, úroda na okrajoch poľa, vinice, sady, úroda sa nemala zbierať a mala byť ponechaná chudobným (pe'á), jednotlivé bobule hrozna, ktoré zostali vo vinohrade po vinobraní (peret), jednotlivé malé strapce hrozna, ktoré zostali vo vinohrade (olelot), každý tretí a šiesty rok dávali majetní takzvané desiatky v prospech chudobných (ma'aser ani). Každý siedmy rok sa zem nechala ležať ladom a plody ktoré sa nej urodili slúžili ako potrava pre úbožiacov.

Filantropia má kresťanské korene v prvom a druhom prikázaní nového zákona: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca a z celej svojej duše a z celej mysle a z celej svojej sily. Milovať budeš bližného ako seba samého. Nad tieto niet iného, väčšieho prikázania“. (Biblia Mk 12, 29-31, 1990, s.46)

V ranom období stredoveku platila zásada, že o poddaných sa postará pán, veľké problémy so zabezpečením živobytia mali väčšinou ľudia o ktorých sa nemal kto postarať. Boli vylúčení zo systému a tým prišli o šancu podieľať sa na procese rozdeľovania. Chudoba bola aj v minulosti sociálnym a politickým problémom. Ľuďom, ktorí sa ocitli

v nepriaznivej životnej situácii by bez pomoci z vonku vzniknutú situáciu ťažko zvládli. Starostlivosť ktorá im bola v tom čase poskytovaná mala *filantropický charakter*. Tieto filantropické činnosti neboli riadené systémom, ale sa prejavovali náhodné, dobrovoľné a individuálne. Kresťania a celá Rímskokatolícka cirkev od najstarších čias podporovala a poskytovala pomoc chudobným a trpiacim. Pomoc bola poskytovaná jednotlivo, (súkromná dobročinnosť) a verejne (cirkev verejná dobročinnosť). Jednotlivci prispievali peňažnými alebo naturálnymi darmi, tie sa prerozdeľovali a použili na charitatívnu činnosť. Na bohoslužbách sa kládli na oltár obetné dary a po bohoslužbách sa prerozdeľovali chudobným podľa potreby. Pomoc smerovala najmä matkám, vdovám, malým deťom, sirotám, chorým a práceneschopným chudobným. Cirkev podporovala aj cudzincov, pocestných, ktorí sa dostali do ťažkostí, boli vzdialení od domova a potrebovali pomoc. V kláštoroch bola poskytovaná starostlivosť pre starých, nevládných, chorých chudobných (formou stravovania a ošatenia). Počas vojen, hladomorov a epidémií lokálny charitatívny systém slabol a chudobné obyvateľstvo migrovalo. Obce sa zbavovali cudzích chudobných a podporovali len miestnych chudobných a preto začali vznikať strediská, charity, ktoré slúžili širšiemu regiónu. (Ondrušová, 2009)

Už v stredoveku vznikali nadácie (fondy, poručenstvá, základiny) z darov panovníka, šľachty, rôznych združení a spolkov. Nadobudnuté prostriedky v podobe kapitálu alebo naturálií v správe združenia boli použité na stavbu dobročinných sociálnych zariadení (najmä na vzdelávanie). Zriaďovateľmi škôl sa stávali cirkev, mestá alebo šľachtici. Okrem príspevkov zriaďovateľa dostávali školy ďalšie dobrovoľné príspevky v podobe študijných podpôr pre študentov i naturálií (potraviny, kurivo, ošatenie). www.dejiny.sk/eknihy/gd.htm

Kresťanstvo neodmietalo majetok ako taký, pokiaľ neprispievalo k záhube ľudí. Mnoho filantropov vedelo ako správne a zodpovedne disponovať svojim majetkom, aby mohli darovať značnú časť finančných prostriedkov na pomoc ľuďom v núdzi. Tieto dary sa prerozdelili medzi ľudí, ktorí drelí biedu a tým ich zbavil útrap a zachránil ich pred prípadnou smrťou. V Novom Zákone sa majetok nepovažuje za skazený alebo zlý, inak by sa nerozdal medzi núdznych. Medzi najvyššie a najcnostnejšie formy dobročinnosti sa považuje taká forma pomoci chudobným, aby si pomohli sami sebe bez straty sebaúcty. Láska k blížnemu sa má prejavovať skutkami a nesmie sa naslepo rozdávať. Starý Zákon chváli bohatstvo v tom prípade, ak by bolo výsledkom čestnej práce a radosť z bohatstva sa má pociťovať iba vtedy, *ak by bolo prejavom milosrdenstva*

a pomoci biednym. „*Starý Zákon si chudobu nevážil iba vtedy, ak bola výsledkom ľudskej lenivosti, alebo keď viedla k nepokojom*“. (Prižinský In: Ondrušová, 2009, s.12)

Prah filantropie prekročili niektoré reformné kresťanské smery, ktoré sa usilovali o sociálnu rovnosť. Medzi nimi bolo významné husitstvo – Ján Hus mal vypracovanú koncepciu zameranú nielen smerom k náboženstvu, ale aj na národné a sociálne otázky. Martin Luther mal súcit s utrpením chudobných a prišiel s myšlienkou, aby sa obce a mestá starali o svojich chudobných. V konečnom dôsledku ani sama cirkev nedisponovala dostatočným zdrojom, aby mohla pokryť aspoň základné životní potreby všetkých tých, ktorí sa na cirkev obrátili o pomoc.

1.2 Filantropia z pohľadu svetových náboženstiev

Z pohľadu svetových náboženstiev je altruizmus podporovaný a považovaný za veľmi dôležitú morálnu hodnotu. Buddhizmus, Kresťanstvo, Hinduizmus, Islam, Judaizmus, kladie osobitný dôraz na morálku. Obeta, ako rituál dávania a prostriedok uzmierovania sa s božstvom pretrvávajú dodnes v polyteistických a monoteistických náboženstvách. Tradičná cnosť v mnohých kultúrach a tiež kľúčový aspekt rôznych náboženských tradícií sa môže vnímať rôzne z dôvodu týchto odlišností medzi náboženstvami. Altruizmus sa rozlišuje aj podľa pocitu lojality a pocitu povinnosti. Je to akási motivácia poskytovať hodnoty pre niekoho, ale zároveň aj povinnosť a morálny záväzok voči niekomu, niečomu, napríklad BOHU. *Buddhizmus* vyznáva lásku a súcit, je to súčasť všetkých foriem Budhizmu. Obe sú zamerané na všetky bytosti so želaním, aby všetky bytosti boli šťastné (láska) a oslobodené od utrpenia (súcit). Buddhizmus ako náboženstvo je láskavosť voči druhým, povzbudzovanie, spontánne sústredovanie lásky a súcitu, toto možno charakterizovať ako altruistické. Tieto vlastnosti sú hlavným zdrojom ľudského šťastia, a že je to pre nich potrebné spočíva v samotnom jadre nášho bytia. Čím viac sa staráme o šťastie druhých, tým väčší je náš pocit blaha. *Judaizmus* určuje altruizmus ako žiaduci cieľ stvoriteľa. Zámerom altruizmu je zvýšiť úroveň ľudstva, na úroveň altruizmu - vzájomnej lásky (to je definované dávaním). Judaizmus bol prvým čisto monoteistickým náboženským systémom, monoteizmus sa považuje za najvyššiu formu náboženstva. Slávny Rabbi Abrahám Isaac Kook uviedol, že *Láska je najdôležitejší atribút ľudskosti*. (Books LLCR, 2011)

V moderných prúdoch *hinduizmu* sa zásluha rodí z úsilia človeka pre druhých ľudí. Mravne dobré konanie sa tak otvára činnejšej dobrotivosti, tolerancie súcitu a altruizmu. To je inšpirované myšlienkami budhizmu, otvárajúcemu špirálu lásky. Pojem altruizmus pre *Islam* znamená oddanosť a zabúdanie na vlastné záujmy, význam spočíva v obetovaní sa za účelom najvyššieho dobra. Dávanie almužny chudobným *zakát*, je zákonom stanovená povinnosť každoročne odvieť 2,5 % zo svojho majetku na charitu (Muhammad vyrastal v chudobe preto stanovil starostlivosť o chudobných). Hojným dávaním človek očisťuje svoje bohatstvo a bráni duši, aby sa stala závislou od materiálneho vlastníctva. Pre tých, čo prijímajú pomoc, *zakát* nie je charitou, lebo každý člen obce má Bohom dané právo podliehať sa na dobročinnosti a добрôte. (Keene, 2002)

V začiatkoch filantropie bola *charita* tak dlho prepojená s cirkvou, že nikdy nebola spochybnená. Chváliť človeka s dobrými úmyslami to nebolo dôležité, tieto úmysly boli kriticky hodnotené, dlho ignorované a často považované za poveru, náboženstvo a sentimentalitu. Všetky národy považujú cnosť za dôležitú a voči takémuto správaniu nikto neprotestuje. Sme oprávnení k tomu, či chceme do budúcnosti konať dobro pre druhých. Vrodený inštinkt je základom ľudskej túžby, zbaviť svojho blížneho núdze a nerobí rozdiel medzi súčasnosťou a budúcnosťou. Poňatie altruizmu je rozširovanie znalostí a skúseností s ostatnými, ktorí obdarovávajú. *Kresťanstvo* interpretuje, že by sme sa mali usilovať o spoločné dobro viac, ako o svoje vlastné. Spoločné dobro je viac žiaduce, mali by sme milovať svojho blížneho viac, ako seba samého. Tak ako Boha, treba milovať svojho blížneho a nenávisť voči blížnemu, je vlastne nenávisť voči Bohu. Samotné prikázania mali takú veľkú silu v období prvého kresťanstva od čias Mojžiša a zachovali sa až do súčasnosti. (Jesse Brundage Sears, 2010)

Ranné podoby kresťanskej charitatívnej činnosti sa uplatňovali v živote mníšskych rádov, ktoré službu Bohu spájali s nezištnou službou k blížnemu. Mnohé občianske, sociálne, charitatívne organizácie sú budované na kresťanskom základe. Každému je daná možnosť slobode sa rozhodovať alebo angažovať za spoločné dobro. (Bučko, 2001)

Cirkev preberala zodpovednosť za členov rodín, o ktorých sa samotná rodina nevedela postarať. Najstaršie neziskové organizácie vznikali už v stredoveku a vykonávali charitatívne, sociálne a zdravotné funkcie (xenodóchiá, lazarety a špitále). Po zmene prechodu správy (z cirkevnej na mestskú) plnili xenodóchiá funkciu starobincov, chudobincov, kde bola poskytovaná strava, ubytovanie, ošatenie). V mestách ako sú Nitra, Bratislava, Levoča, Košice, Banská Štiavnica, Hronskom Beňadiku, v oblastiach

stredoslovenských banských miest vznikali špitále a pretrvali do konca 18. storočia. Pod štátnu, cirkevnú, spolkovú správu spadali župné a mestské nemocnice. Dobrovoľnícke spolčovanie pod názvom bratstvá na Slovensku mali náboženský charakter. Medzi najznámejšie bratstvo sa radí *Bratstvo 24 spišských farárov* (Levoča 1202 - 1673). Vznikali aj ďalšie bratstvá farárov, vzdelancov a baníkov (14.storočie). Bratstvá zakladali *bratské pokladnice* z ktorých našetrované prostriedky boli použité na podporu v chorobe, v starobe, pri úraze, liečebné, pohrebné (vdovy a siroty po členoch).
www.dejiny.sk/eknihy/gd.htm

Kresťanstvo si uvedomuje sociálnu zodpovednosť, ktorú začali uplatňovať v *misijných činnostiach*. Činnosti v misiách majú iniciatívu zastávať sa chudobných, núdznych, utláčaných, nespravodlivo prenasledovaných ľudí, a ľudí ktorí sú ostrčení z akýchkoľvek príčin na okraj spoločnosti.

Evanjelizácia sa nemôže uskutočňovať bez solidarity, najmä v krajine tretieho sveta časť obyvateľov trpie biedu, alebo žije na hranici biedy. „*Misionári sú ľudia so silným sociálnym cítením a súčasťou ich misijnej činnosti je charitatívna pomoc a sociálne programy*“. (Bučko, 2000, s.101)

Ježiš chudobným, slabým, uboleným a hriešnym ľuďom ponúka duchovné a telesné uzdravenie a oslobodenie. Tieto dobrodenia sú súčasťou Ježišovej misie ľuďom, ktorých spoločnosť odvrhla. Od najstarších čias rannej Cirkvi sa misia chápala ako učeníctvo a nasledovanie Krista. Kláštory od ranného stredoveku prijímali chorých, biednych a pútnikov a poskytovali im stravu a ošatenie. Charitatívna činnosť sa uplatňuje v misijnej práci, pri pomoci núdzným a sociálne odkázaným, pramení z lásky k blížnemu a láska vzbudzuje záujem o človeka. (Polačková, 2005)

2 Formy ako sa dnes filantropia prejavuje

V súčasnosti sa filantropia prejavuje v súvislosti so sociálne zodpovedným správaním jednotlivcov a podnikateľských subjektov. Je to fenomén konca 19. storočia ktorý trvá až doteraz. Pojem filantropia je zaužívaný v medzinárodnom meradle. Mnohé spoločnosti realizujú filantropiu strategicky, pretože týmto spôsobom naplňajú vytýčené ciele sociálne (vzdelávanie, kultúra) aj politické. K tomu im napomáha práve medializácia, ktorá tvorí dôležitý článok k vytváraniu vzťahov s verejnosťou. Medializácia je pre filantropiu dôležitá, pretože poukazuje, posúva ďalej a predovšetkým rieši ten ktorý príbeh v kladnom či v zápornom slova zmysle. Mimovládne organizácie vstupujú do sveta, pretože chcú niečo prospešné presadiť a zmeniť. Média sú najdôležitejšou súčasťou vzťahov s verejnosťou, organizácie o svojich aktivitách poskytujú určité informácie a takto poskytnuté informácie médiám robia pre verejnosť organizáciu dôležitou. Je v priamej kompetencii každého subjektu rozhodnúť sa, nakoľko chce využívať medializáciu, nakoľko prijateľné či neprijateľné sú pre subjekt pravidlá, s ktorými sa neziskový sektor nie vždy stotožňuje. Prostredníctvom médií získavajú ľudia informácie, na základe ktorých sa rozhodujú. Mediálna činnosť môže prispieť k tomu, ako bude verejnosť vnímať mimovládne organizácie a nakoľko budú predstavitelia charity alebo aktivisti pre verejnosť vierohodní. Keď je mediálne vykreslený obraz organizácie pre širokú verejnosť, odzrkadľuje sa to do názorovej i finančnej podpory verejnosti. Spojenie filantropie s televíznym prenosom je zábavné, známe osobnosti z kultúrneho a spoločenského života priniesli vždy veľa krásnych chvíľ a dojímavých momentov. Tí, ktorí pomoc potrebujú, sa na chvíľu stali súčasťou sveta tých, ktorí im chcú pomôcť. Účinkujúci i volajúci vytvorili pevnú reťaz vzájomnej solidarity a rešpektu vytvorenú s cieľom pomôcť deťom a následnou informáciou ako vyzbierané peniaze pomáhajú deťom a ich rodinám.

Nadácia pre deti Slovenska zvyšuje svoju dôveryhodnosť aj vďaka účinkovaniu desiatok známych osobností bez nároku na honorár. Nadácia pre deti Slovenska je jedna z najväčších mimovládnych neziskových organizácií s celoslovenskou pôsobnosťou so zameraním na pomoc deťom a mladým ľuďom, ktorí sa ocitli v najrôznejších životných situáciách. Spolu s partnermi poskytuje pomoc, podporuje ich mnohostranný rozvoj a rešpektuje ich ako rovnocenných partnerov. Nadácia pre deti Slovenska ako jedna z mála nadácií na Slovensku dlhodobo podporuje projekty, ktoré majú preventívny charakter, čo

umožňuje budovať dlhodobé partnerstvá a prináša riešenia problémov detí a mladých ľudí.
www.nds.sk/aktivita/filantropia/

Nesprávna interpretácia vzťahov s verejnosťou môže poškodiť aktivity dobrovoľníkov, a tým stratia podporu verejnosti. Vzťahy s verejnosťou môžu byť reaktívne, prejavujú sa reakciou na podnet a ochraňuje dobré meno a povesť. Proaktívne vzťahy s verejnosťou sú založené na vzájomnom pochopení organizácie a verejnosti (subjekt vie čo chce a ako to dosiahne). Pomocou dobrých vzťahov s verejnosťou sa získava nielen sympatia, ale aj podpora verejnosti a to je krok k úspešnému a efektnému procesu legislatívnych procesov a potrebných zmien.

Tabuľka 1 Porovnávanie vzťahov s verejnosťou s inými disciplínami. (Bednařík a kol., 1998, In: Radková, 2003, s.27)

	Vzťahy s verejnosťou	Propaganda	Marketing	Reklama
Cieľ	Dosiahnuť zmenu a upevnenie názoru, súlad záujmov, dobrú vôľu a porozumenie.	Presadiť myšlienky a názory slúžiace moci, vytvoriť hnutie a jeho nasledovanie.	Vstúpiť na trh a udržať sa na ňom, dosiahnuť zisk prostredníctvom odbytu	Podporiť predaj výrobkov a služieb, ovplyvniť cieľové skupiny.
Cieľová skupina	Širšia verejnosť	Širšia verejnosť	Konkrétne cieľové skupiny, súčasní alebo budúci zákazníci	Konkrétne cieľové skupiny, súčasní alebo budúci zákazníci.
Komunikácia	Obojsmerná – ide o dialóg spätná väzba sa vyhladáva a je žiaduca.	Jednosmerná – ide o monológ, spätná väzba sa ignoruje.	Ide o prezentáciu produktu, dôležitá je len spätná väzba	Vníma sa jednosmerne, ako možnosť ovplyvňovania.

Mediálni partneri poskytujú priestor na prezentáciu organizácii aj jednotlivcov. Prostredníctvom nich sa oslovujú rodiny ktoré pomoc potrebujú, a tým získavajú okruh priaznivcov, fanúšikov a podporovateľov. Takýmto spôsobom sa spoločnosť informuje napríklad o ďalšom priebehu spolupráce, o systéme podpory rodinám s nevyliciteľne chorým dieťaťom. Nezisková organizácia PLAMIENOK n. o., zlepšuje kvalitu života nevyliciteľne chorých detí a ich rodiny v domácom prostredí. Jej vízia sa opiera o dôstojnosť každého človeka v každom okamihu jeho života. Deti a mladí ľudia na sklonku

svojich dní majú právo na zabezpečenie tejto dôstojnosti a čo najväčšej možnej kvality zostávajúceho života (ak je to možné najlepšie v bezpečí domova). Rovnaké právo majú aj ich rodiny a blízki, ktorí sa musia s touto ťažkou situáciou vyrovnávať. Poslaním neziskovej organizácie Plamienok ako zdravotníckeho zariadenia je poskytovanie paliatívnej (hospicovej) liečby a starostlivosti smrteľne chorým deťom a ich rodinám v domácom prostredí v zmysle prevádzkovania neštátneho zdravotníckeho zariadenia. Cieľom tejto liečby a starostlivosti je zlepšenie kvality ich života.

www.nds.sk/aktivita/filantropia/

Medializované relácie televízie Markíza pod názvom *Reflex a Modré z neba*, (kde sa plnia sny a túžby obyčajných ľudí) má mnoho ohlasov u divákov v kladnom, ale i v zápornom slova zmysle. Nájst' správnu hranicu únosnosti pri zasahovaní do krehkého a zraniteľného prostredia hendikepovaných, alebo inak ťažkou životnou udalosťou postihnutých rodín, prostredníctvom ich životných príbehov je niekedy veľmi ťažké. Emotívnosť príbehov a ich prežívanie ktoré relácia divákovi predkladá, je chápaná väčšinou kladne, ale niektoré životné príbehy ktoré sa končia tragicky a s negatívnym dopadom sú kritizované a odsudzované.

2. 1 Právne formy tretieho sektora

Organizácie tretieho sektora majú verejnoprospešný charakter, sú založené na ľudskej solidarite, milosrdnej kresťanskej láske k blížnemu. Prevádzajú významnú pomoc ktorá má charitatívny, humánny a dobročinný charakter a neposlednej miere *filantropický*. Vzniknuté organizácie (svojpomocné skupiny, kluby) odovzdávajú vlastné schopnosti, skúsenosti vynakladajú energiu na vzájomnú pomoc, ktorá je poskytovaná mimo rámec profesionálnych oficiálnych služieb. (Radková, 2003).

Vznikajú v oblastiach kultúry, športu, životného prostredia, filantropie, dobročinnosti, sociálnych, cirkevných a zdravotných službách. Sú individuálne s cieľom splnenia určitého prospešného účelu (po uskutočnení organizácia zvyčajne zaniká). Tieto verejnoprospešné organizácie realizujú verejné záujmy, pomáhajú ľuďom, ktorí sa ocitli v bezprostrednom ohrození zapríčinením rôznych udalostí (živelná pohroma). Slovenská legislatíva rozlišuje štyri právne formy neziskových organizácií:

- občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecné prospešné služby a neinvestičné fondy.

Tretí sektor sú mimovládne organizácie, ktoré vznikajú združovaním sa osôb v občianskych združeniach, alebo združovaním majetku vo fondoch a nadáciách, taktiež sa sem zaraďujú aj neziskové organizácie so všeobecne prospešnými cieľmi.

OBČIANSKE ZDRUŽENIE je organizácia vzájomného prospechu, táto forma je najrozšírenejšia a jej členovia sa spájajú z dôvodu naplnenia rovnakých záujmov. Právne postavenie organizácii upravuje zákon č.83/1990 Zb. v znení neskorších predpisov o združovaní občanov. Zákon sa nevzťahuje na združovanie občanov v politických stranách, na zárobkovú činnosť a zabezpečenie výkonu určitých povolání (cirkev). Pre týchto občanov nie je potrebné povolenie štátneho orgánu. Povolené nie sú združenia, ktoré popierajú a obmedzujú osobné, politické práva, národnosť, pohlavie, rasu, náboženské postavenie, roznečujú nenávisť, neznášanlivosť, podporujú násilie, porušujú ústavu a zákon. Členmi sa môžu stať fyzické a právnické osoby. Vojaci v činnnej službe nemôžu vytvárať odborové organizácie a združovať sa v nich. Občianske združenie je registrované zoskupenie občanov napríklad: združenia záhradkárov, zrakovo postihnutých, rôzne spolky, hnutia, kluby, spoločenstvá, zväzy. Členstvo je dobrovoľné a zo združenia môže každý slobodne vystúpiť. Písomný návrh na registráciu občianskeho združenia posielame Ministerstvu vnútra SR. Ministerstvo môže registráciu odmietnuť len z dôvodov, ktoré sú uvedené v zákone. Návrh na registráciu podávajú najmenej traja členovia, aspoň jeden musí byť starší ako 18 rokov. Ministerstvo vnútra SR registruje združenie po predložení: zriaďovacej listiny overenej notárom, výpisu z registra trestov (správca), ďalej 2 krát štatút, kolok v hodnote 66,00 EUR doklad o výške a pôvode majetkového vkladu. Minimálny vklad sa nevyžaduje, administratívne výdavky sú bez obmedzenia (podnikateľské aktivity nie sú zakázané). Združenie zaniká dobrovoľným rozpustením, alebo zlúčením s iným združením, právoplatným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpustení. www.partnerstva.sk/buxus/docs/PDCS_Citanka_pre_NO.pdf

NADÁCIA disponuje peniazmi a hodnotami, ktoré zriaďovateľ určil na plnenie všeobecne prospešného účelu. Právne pomery upravuje zákon č. 34/2001 Z.z. v znení neskorších predpisov. Ide o združenie majetku určeného na verejnoprospešný cieľ, ktorý je ekonomicky oddelený od majetku zriaďovateľa. Výnosy z majetku nadácie a ostatné príjmy nadácie sa môžu použiť len na všeobecne prospešné účely a to:

- rozvíjanie duchovných a kultúrnych hodnôt, na realizáciu a ochranu ľudských práv, humanitných cieľov, na podporu zdravia a vzdelávania, na ochranu a tvorbu životného prostredia. Majetok nadácie sa nesmie použiť na financovanie politických strán, prevádzkovanie lotérií a iných podobných hier. Nadácia je právnickou osobou a do jej

postavenia a činnosti môžu štátne orgány zasahovať iba v medziach zákona. Nadáciu môže zriadiť fyzická aj právnická osoba zriaďovacou zmluvou alebo zriaďovacou listinou. Na registráciu predkladáme zriaďovaciu listinu overenú notárom, doklad o výške a pôvode majetkového vkladu nadácie, výpis z registra trestov (správca), 2 krát štatút a kolok Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky. Fyzická osoba môže nadáciu zriadiť aj závetom, v tomto prípade musí byť súčasťou závetu štatút nadácie. Majetok nadácie tvorí nadačné imanie (majetok zapísaný do registra), nadačný fond a ostatný majetok. Hodnota majetkového vkladu každého zakladateľa je najmenej 663,00 EUR, základná hodnota nadačného imania musí byť najmenej 6638,00 EUR (základnú hodnotu tvoria peňažné prostriedky, nehnuteľnosti). Identifikačné číslo organizácie nadácii prideluje krajská správa Štatistického úradu Slovenskej republiky na základe žiadosti nadácie. Vznik nadácie, jej názov a sídlo oznámi ministerstvo Štatistickému úradu Slovenskej republiky do desiatich dní odo dňa zápisu nadácie do registra nadácií. Ministerstvo dohliada, či nadácia plní verejnoprospešný účel, na ktorý bola založená. www.cpf.sk/sk/ako-zalozit-nadaciu/

NEZISKOVÁ ORGANIZÁCIA POSKYTUJÚCA VŠEOBECNE PROSPEŠNÉ SLUŽBY predstavuje právnické osoby, ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby. V zmysle zákona č. 35/2001 z 18. decembra 2001 sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby. V názve sa správne označuje názvom - „Nezisková organizácia“ (n.o.). Tieto organizácie obhajujú predovšetkým záujmy občanov a skupín. Pôsobia v oblastiach sociálnych služieb, sociálnej pomoci, humanitárnej starostlivosti, zdravotnej pomoci, pri vzdelávaní detí a mládeže, ochrane ľudských práv a slobôd, kultúry, ochrane životného prostredia. Aktivity sú povolené, ak je zisk použitý na *poskytnutie všeobecne prospešných služieb* (zisk sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie týchto služieb a nesmie sa použiť v prospech zakladateľov). Výška vkladu nie je určená zákonom, ak zakladatelia vložia vklady (peňažné, nepeňažné) zakladateľská listina musí určovať výšku týchto vkladov. Registrujú sa na vyšších územných celkoch. Orgánom organizácii je správna rada, riaditeľ, dozorná rada a ďalšie orgány podľa určenia štatútu. Správna rada je kontrolným orgánom, každý rok vypracováva výročnú správu, vedie účtovníctvo s prehľadom výnosov a nákladov z činností spojených so správou.

NEINVESTIČNÝ FOND združuje peňažné prostriedky určené na plnenie všeobecne prospešného cieľa (humanitná pomoc). Fond môže zriadiť fyzická i právnická osoba, ak je zriaďovateľom jedna osoba, fond sa zriaďuje zriaďovacou listinou (notárskej zápisnice), ak

je viac zriaďovateľov (zriaďovacou zmluvou). Registrácia sa realizuje na krajských úradoch SR, podľa sídla Ministerstvom vnútra SR. Písomný, úradne overený návrh na zápis do fondu podáva zriaďovateľ – správca, k návrhu sa prikladá: zriaďovaciu listinu, prípadne zmluvu, ak je viac zriaďovateľov, 2x štatút, overené čestné vyhlásenie zriaďovateľa o splatení vkladu, výpis z registra trestov. Ak je zriaďovateľom obchodná spoločnosť prikladá sa výpis z obchodného registra, kolková známka v hodnote 66,00 EUR. V názve fondu musí byť označenie „Neinvestičný fond“, alebo (n.f). Neinvestičný fond je druhou formou súkromnoprávneho účelového združenia majetku, ktorý upravuje zákon č. 147/1997 Z.z. o neinvestičných fondoch poskytujúcich všeobecne prospešné služby. Cieľom fondu je vyzbierať finančné prostriedky na individuálnu humanitnú pomoc. Orgán fondu tvorí správna rada (rozhoduje), správca (vykonáva) a iné orgány (ak to ustanoví štatút). Za všeobecne prospešný účel sa považuje: rozvoj sociálnych služieb, ochrana ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, poskytovanie podpory rodinám pri nepriaznivých a závažných ťažkostiach (zdravotné pomôcky). (Radková, 2003)

Finančné prostriedky fondu sa nesmú používať na podnikanie. Neinvestičný fond organizuje aj športové, kultúrne, vzdelávacie akcie, predávať vlastnú literatúru a lotérie. Výška výdavkov fondu ktorú určuje správna rada je najviac do 15 % celkových výdavkov fondu za účtovné obdobie (audit sa nariaďuje ak celkový úhrn príjmov a výdavkov prevýši sumu 165969,00 EUR). Výročnú správu a ročnú uzávierku vypracováva každoročne, spolu s prehľadom o daroch a príspevkoch.

2. 2 Tretí sektor v riešení sociálnych problémov

Tretí sektor pri riešení sociálnych problémov vykonáva rôzne druhy činností, ktoré potrebujú k tomu, aby dostatočne fungovali finančné prostriedky. Pracovníci sa pre tento druh činností rozhodnú buď dobrovoľne alebo z nezištných pohnútok. Sociálna práca v treťom sektore je postavená na pojmoch sociálna práca a tretí sektor. Riešením sociálnych problémov v spoločnosti sa zaoberá štátny sektor - štátny rozpočet, súkromný sektor, ktorý je nezávislý od štátu (tvorba zisku) a mimovládny -neštátny sektor. Neštátny sektor je neziskový, neprofituje, to znamená, že nie je zriaďovaný za účelom zisku.

Mimovládne organizácie pôsobiace v sociálnej oblasti sa podieľajú na kvalite ľudského života, vzdelávania sa, získavania schopností, zručností, kultúrnej vyspelosti

a sociálnej inklúzie. Zastrešujú záujmy občanov v spektre využívania voľného času mládeže, proti zneužívaniu drog a na zlepšovanie života bezdomovcov. Výhodou mimovládnych organizácií je, že vznikajú a reagujú na konkrétny problém a majú komplexný prístup pri riešení sociálnych problémov. Viac zdrojové financovanie prináša pozitívne dopady, rozvíja zmysel pre filantropiu a altruizmus. (Bednářová, Pelech, 2003)

Pre mimovládne organizácie je charakteristické že sú organizované, súkromné, majú neziskový charakter a sú dobrovoľné.

Svojpomocné združenia chorých a postihnutých, hendikepovaných, (Slovenský zväz sluchovo postihnutých, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Slovenský zväz telesne postihnutých) zamestnávajú dobrovoľníkov zo svojich radov, motivujú k činnosti, podporovať a rozvíjať dôveru k organizácii. *Slovenská katolícka charita*, Evanjelická diakona a ďalšie kresťanské charitatívne organizácie majú veľmi široké pole pôsobnosti v oblastiach opatrovateľských služieb, útulkov pre bezdomovcov, ponúkajú sociálnu pomoc ohrozeným osobám. *Patronátne nadácie a občianske združenia* pri detských domovoch, špeciálnych školách a ústavoch vyvíjajú snahu o získavanie prostriedkov na prevádzku zariadenia a to vyhľadávaním sponzorov. Slovenská humanitná rada, Slovenský Červený kríž, hnutia a združenia sa zaoberajú zdravotnou problematikou v spoločnosti, ako aj narkomániou, prostitúciou, prevenciou HIV a AIDS. (Radková, 2003)

Mimovládne organizácie vykonávajú rozmanité činnosti, poskytujú služby, presadzujú súkromné a verejné záujmy, budujú komunity. Poskytujú potrebný priestor pre jednotlivcov na uplatnenie svojich schopností, ochraňujú ľudské hodnoty, majú inovačné, filantropické, charitatívne funkcie a pomáhajú znevýhodneným skupinám. Sociálna práca vníma dobrovoľníctvo ako formu pomoci človeku pri riešení problémov jednotlivcov, skupín a komunít. Prispieva k stabilite v spoločnosti, preventívne pôsobí pred vznikom konfliktov, uvoľňuje napäté situácie a integruje ľudí späť do spoločnosti z ktorej boli vylúčení. *Stav tretieho sektora poukazuje aj na stav spoločnosti*. Tretí sektor, charita, filantropia, spolková činnosť, dobrovoľníctvo sú súčasťou histórie. Dvadsiate storočie prinieslo neoceniteľnú lekciu o vzájomnom vzťahu politiky a nezávislých neziskových organizácií. Ukázalo sa, že obdobia slobody a demokratického smerovania vždy viedli k rozmachu nezávislého tretieho sektora. Neziskové organizácie majú rôznorodú podobu nadšených skupín ľudí, profesionálnych tímov a expertov, ktorí dobrovoľne slúžia tým, čo to najviac potrebujú. Možnosť vidieť, porozumieť a podieľať sa v procese rozhodovania v sociálnej politike nám umožňuje vidieť sociálna participácia.

Je to prostriedok k dosiahnutiu sociálnej spravodlivosti a umožňuje jednotlivcom, skupinám a komunitám prevziať zodpovednosť sami za seba. Každý jednotlivec, subjekt je povinný priebežne zdokonaľovať spôsob svojho života a prijať zodpovednosť za svoj život (sociálna subsidiarita). Ak túto možnosť nemá, môže pomôcť rodina, priatelia, obec alebo charita na poslednom mieste je štát.

„Spájať ľudí a motivovať ich k ľudskej solidarite a spolupatričnosti k iným a k ich potrebám, už nebude len ideálom ale jednou z povinností a podmienok prežitia ľudí na našej planéte“. (Radková, 2003, s.24)

Autorka uvádza, že narastajúcu sociálnu problematiku, ktorá je spôsobovaná zvyšovaním nezamestnanosti, chudobou, starnutím populácií, chronickými chorobami, vojnovými konfliktami a problémami životného prostredia, vlády štátov nevedia zvládnuť vlastnými silami. Z toho dôvodu vnikajú široké siete dobrovoľníckych organizácií, ktoré fungujú na základe partnerskej spolupráce a pomoc je sústredovaná najmä na sociálnu oblasť.

2. 3 Dobrovoľníctvo ako fenomén

„Dobrovoľníci sú odvážni ľudia ktorí sú ochotní sa za niečo postaviť. Sú ochotní zasvätiť svoje ruky, svoju myseľ a predovšetkým svoje srdcia službe ostatným. Tým prinášajú ľuďom nádej a dodávajú im silu k prekonávaniu slabostí. Odmenou za to im je vedomie, že táto činnosť má skutočný význam. Ich odvaha a odhodlanie by mali byť pre nás všetkých inšpiráciou k činom“. (Kofi Annan In: Radková, 2011, s.11)

Dobrovoľníctvo je fenomén, ktorý sa v súčasnej dobe prejavuje najrôznejšími formami. Patria sem aktivity, ktoré prinášajú všeobecný prospech inému človeku alebo spoločnosti. Fenomén dobrovoľníctva presahuje hranice štátov, sociálne a náboženské skupiny. Prejavuje sa vzájomnou pomocou, svojpomocou, rôznymi službami, participáciou, podporovaním kampaní a zbierok. Dobrovoľníci pracujú v mimovládnych organizáciách, ktoré sú úplne závislé od ich dobrovoľníckej práce. S dobrovoľníctvom sa spája pojem dobročinnosť, filantropia, ľudomilnosť a pomoc slabším. Slovo dobrovoľník obsahuje dve kvality *dobro* a *vôľa*, je to človek ochotný a naklonený.

Slovenskí dobrovoľníci sa najčastejšie angažujú v sociálnej a zdravotnej oblasti, ktorá si vyžaduje profesionálnu prípravu. Medzi dobrovoľnícke aktivity zaraďujeme dobrovoľnícke služby na humanitárnu a rozvojovú pomoc. Tieto služby vykonávajú

dobrovoľníci aj mimo krajiny a môžu trvať niekoľko mesiacov. Zarádajú sa sem všetky aktivity potrebné v danú dobu na danom mieste, najmä priama práca s klientom, manuálna a administratívna práca, poradenstvo, špeciálne činnosti ako aj tvorba projektov. (Brozmanová Gregorová, 2009.)

Dobročinnosť je všeobecný pojem označujúci rôzne aktivity motivované láskou k blížnemu a snahou pomôcť človeku, ľudstvu, svetu – skrátka konanie dobra. Dobrovoľník je podľa definície Hladíkovej „človek čo ponúka organizácii svoje znalosti, schopnosti, vedomosti a skúsenosti za dohodnutých podmienok a nie je za túto činnosť finančne odmeňovaný formou platu“. (In: Bednářová, Pelech, 2003, s. 36)

Práca dobrovoľníkov je prospešná, preto je potrebné ju vyhodnotiť a oceniť. Ide tu o prejavenie morálnej podpory, verejného poďakovania, vyjadrenia spokojnosti s prácou, nejde teda o finančnú odmenu. Dobrovoľníctvo je práca slobodne zvolená, bez nároku na finančnú odmenu. Formálne dobrovoľníctvo je práca vykonávaná pre druhé osoby, kultúru, alebo životné prostredie, ktoré sprostredkováva organizácia (dobrovoľnícke centrum). Neformálne dobrovoľníctvo je pomoc, ktorá sa vykonáva mimo organizácie. (Skovajsa, 2010)

„Dobrovoľníctvo v súčasnosti predstavuje fenomén prekračujúci hranice štátov, náboženských či sociálnych skupín a poukazuje na možnosť spolužitia, ktorí je založený na vzájomnej pomoci a solidarite“. (Mydlíková a kol, 2007, s.8)

Motivácia dobrovoľníkov je rôznorodá, dôvody sú napríklad: sebarealizácia sa dobrovoľníka pomáhať iným, možnosť prejsť svoje schopnosti, silná pohnútkou potreby pomáhať, obdarovávať, urobiť niekoho šťastným, robiť dobré skutky, vytvárať si nové vzťahy, byť v kontakte s ľuďmi, citovo sa naplniť, hľadanie niečoho nového, hľadanie lásky, alebo chcieť byť akceptovaný spoločnosťou. Dobrovoľníci vykonávajú potrebné práce s deťmi, s postihnutými, v kolektíve, v prírode. Majú záujem o nové formy vzdelávania sa, pričom získavajú nové skúsenosti, nachádzajú zmysel života, rozvíjajú aj svoje náboženské cítenie, lásku k blížnemu, alebo vlastné schopnosti. Nachádzajú nové priateľstvá, učia sa k trpezlivosti, k úcte a k sebaúcte, duchovnému pochopeniu kvalitnejšieho života a to najhlavnejšie je spokojnosť z dobre vykonanej práce. Obrovský prínos, ktorý dobrovoľníci vytvárajú pre komunity si uvedomuje spoločnosť na celom svete. Dobrovoľnícke aktivity majú široké pole pôsobnosti a sú žiaduce pri riešení sociálnych problémov na celom svete. (Mydlíková, 2006.)

„Charakteristika pre dobrovoľníkov je altruizmus, empatia, komunikatívnosť, ochota pomôcť, ochota venovať čas, potreba realizovania sa“. (ASSP, 2006, s.67)

Výkon dobrovoľníckej práce je prístupný všetkým bez obmedzenia, neprihliada sa na vek, pôvod, národnosť, náboženstvo či politické názory. Je to slobodné rozhodnutie, ktorým dobrovoľník prejavuje záujem o dianie v spoločnosti. Dobrovoľnícke projekty zastrešuje vždy organizácia, ktorá rozhoduje o postupe realizovania projektu. Viac ako 90 miliónov občanov Európskej únie sú dobrovoľníci, pretože dobrovoľníctvo je potrebné pre dobre fungujúcu demokratickú spoločnosť. Mladí ľudia po celom svete sa snažia zachrániť, udržať prírodné a kultúrne dedičstvo pre novú generáciu. Organizácia INEX Slovakia, (INternation EXchanges) ponúka možnosť realizácie v medzinárodných dobrovoľníckych aktivitách a neformálneho vzdelávania sa. Prostredníctvom medzinárodných táborov dobrovoľníckej práce sa ponúkajú možnosti medzinárodnej výmennej siete a vzdelávacích programov pre dobrovoľníkov a pracovníkov s mládežou. (Encyklopédia dobrovoľníctva, 2011)

“Ochota miliónov ľudí, žijúcich na našej planéte, venovať svoj čas, úsilie, námahu, zdroje a nápady pre krajší život všetkých je nevyčísliteľným príspevkom pre spoločnosť celého sveta“. (ASSP, 2006, s.63)

Na svete existuje veľa sietí, ktoré sa rôznymi formami zaoberajú medzinárodným dobrovoľníctvom. Z existujúcich ponúk medzinárodných dobrovoľníckych aktivít môžeme spomenúť: Európsku dobrovoľnícku službu (program Európskej únie Mládež), program dobrovoľníctva Organizácie spojených národov (OSN), program Global Education Network (GLEN). Strednodobé a dlhodobé tábory dobrovoľníckej práce, ktoré patria medzi zastrešované organizácie a združujú organizácie po celom svete: Alliance of European Voluntary Service Organisations (Alliance), Service Civil International (SCI), Association of Voluntary Service Organisations (AVSO), Coordinating Committee for International Voluntary Service (CCIVS) pri UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Dobrovoľnícke sociálne služby Európy Freiwillige Soziale Dienste Europa (FSDE). (Rada mládeže Slovenska, 2008)

„Dobrovoľníctvo mladých ľudí má na Slovensku dlhodobú tradíciu. Aj v súčasnosti s do dobrovoľníckych aktivít zapája čoraz viac mladých ľudí.“ (www.portal.gov.sk In: Radková, 2011, s.88)

„Musíme sa učiť z histórie života a ľudstva, aby sme neopakovali chyby minulosti a motivovali seba a iných od sebecka, bezohľadnosti a ľahostajnosti k spoluzodpovednosti za život svoj a iných.“ (Radková, 2003, s.24)

V riešení humanitných problémov je nasadenie dobrovoľníkov nenahradiťelné. Dobrovoľnícke pôsobenie v iných krajinách, pri rozvoji zaostalejších častí sveta napomáha zvyšovať podvedomie o problémoch rozvojovej pomoci. V záujme podpory a rozvoja dobrovoľníctva bol rok 2011 vyhlásený za Európsky rok dobrovoľníctva. Všeobecným cieľom dobrovoľníctva je podpora a podnecovanie prostredníctvom výmeny skúseností, osvedčených postupov členských štátov, vytvoriť zdravšie podmienky pre spoločnosť. Dobrovoľnícke činnosti sa tým v Európskej únii viac zviditeľnia. (Chomová, 2011.)

V treťom svete pracujú dobrovoľnícke organizácie prevažne zo západu, ale chudobné krajiny podporujú práve dobrovoľníci z USA a Kanady, priamou materiálnou pomocou, (ktorú medzi sebou vyzbierajú). Materiálnou a potravinovou pomocou najviac prispievajú predovšetkým neziskové organizácie a dobrovoľní darcovia. Medzi výrazne dobrovoľnícke zdravotné a sociálne aktivity na Slovensku sa zaraďuje *profesor Krčméry*, rektor Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety v Bratislave (lekár, vedec, odborník na tropickú medicínu, infekčné choroby a onkológiu, člen Kráľovského kolégia lekárov a Amerického kolégia). Profesor Krčméry je zakladateľ tropického tímu Slovensko a Národného referenčného centra pre Tropické choroby v Bratislave, ktorý spolu so svojím tímom vytvoril viac ako 50 projektov. Svoju prácu zameral na pomoc obyvateľstvu afrického kontinentu: **Haiti, Sudán, Uganda, Etiópia, Keňa, Zambia, Tanzánia, Burundi, Lesotho, Rwanda, ale aj Kambodža, Lisabon, Ukrajina, Arménsko, Vietnam a Slovensko** (útulok pre bezdomovcov Mea Culpa a útulky pre opustené ženy s deťmi).

<http://www.vssvalzbety.sk/projekty/humanitarne-projekty/projekty> 17.3.2012

„Dobročinnosť je materským mliekom občianskej spoločnosti. Ľudia sa v občianskej spoločnosti nemusia obracať na vládu. Ak chcú dosiahnuť nejaký verejný cieľ, obrátia sa jeden na druhého.“ (Novak, 1998, s. 172)

2. 4 Filantropia u nás v porovnaní so svetom

„Medzi zákonmi, ktoré vládnu ľudskej spoločnosti, existuje jeden, ktorý sa zdá presnejší a jasnejší ako všetky ostatné. Ak majú ľudia ostať civilizovaní alebo ak sa takými majú stať, musí narastať umenie spoločného združovania sa a zlepšovať sa v takom istom pomere, ako sa zvyšuje rovnosť podmienok.“ (Tocqueville 1835, preklad 1992, In: Barát a kol., 2000, s. 24)

Barát ďalej uvádza, že pred viac ako sto päťdesiatimi rokmi prišiel Francúz Alexis de Tocqueville do Spojených štátov, aby pochopil, ako funguje demokracia. Dospel k záveru, že najdôležitejšou podmienkou jej fungovania je fungujúci systém súkromných združení, ktoré by sme dnes označili pojmom súkromný neziskový sektor.

Na Slovensku majú mimovládne dobrovoľnícke aktivity dlhodobú tradíciu. Po zmene politického režimu v novembri 1989, popri štátnom a podnikateľskom sektore vznikol aj tretí sektor, nastúpilo obdobie rozmachu tretieho sektora a dobrovoľníctva. Transformácia spoločnosti dala do pohybu celospoločenský potenciál, vzrastali dosiaľ nepoznané sociálne problémy (nezamestnanosť, bezdomovci) na základe čoho sa začal vytvárať priestor pre rôzne formy sociálnej pomoci, dobročinnosti, vzrastala solidarita a filantropia. Tretí sektor si začal budovať potrebné vzťahy so samosprávou aj so štátom. Význam dobrovoľníctva sa dostáva do popredia, prieskumy verejnej mienky potvrdzujú, že verejnosť kladne hodnotí organizácie, ktoré sa zaoberajú zdravotnou a sociálnou starostlivosťou. Po zmene politického systému nastala invázia mimovládnych neziskových organizácií, bolo zaregistrovaných 17844 neziskových organizácií (nadácie, občianske združenia, neinvestičné fondy). Mimovládne organizácie pôsobia na celom území Slovenska v rôznych oblastiach, čím evidujeme značné rozdiely v počtoch v jednotlivých regiónoch. (Radková, 2003)

Mladí ľudia sa zúčastňujú dobrovoľníckych aktivít pomerne pravidelne. Vo výskume na účastníkoch Medzinárodných táborov dobrovoľníckej práce bolo zistené, že pravidelných účastníkov môžeme nájsť v Západnej, Strednej a Severnej Európe a na Balkáne. Tých, ktorí sa nezapájajú do dobrovoľných činností alebo len zriedkavo nachádzame v Južnej a Východnej Európe, v Severnej Amerike a v Ázii. Najaktívnejších mladých ľudí nachádzame v Západnej Európe, kde je pravdepodobne dobrovoľníctvo najviac rozvinuté a mladí ľudia majú najviac informácií o možných aktivitách. Pri výskumnej analýze sa objavili rozdiely medzi dobrovoľníkmi z rôznych krajín. Napríklad umelecké projekty preferujú účastníci z Ázie a Severnej Európy. Prácu s ľuďmi si vyberajú najmä mladí ľudia z Južnej, Strednej, Východnej a Západnej Európy. Manuálna činnosť sa preferuje medzi účastníkmi z Balkánu, Východnej a Západnej Európy. Vo Východnej a Strednej Európe často prevládajú ešte negatívne asociácie s dobrovoľníctvom. www.inex.sk/data/files/block_file_41_vyskum_inex_slovakia_dobrovolnictvo_a_mladi_ludia_z_roznych_krajin.pdf

Vo vyspelých demokratických krajinách napríklad v *Českej republike*, bolo vytvorenie Zákona o dobrovoľníctve veľkým prínosom hlavne z finančného a sociálneho

hľadiska. Zabezpečuje sa tým finančná podpora a sociálna ochrana pre organizácie a samotných dobrovoľníkov. *Spojené kráľovstvo* – udeľuje dobrovoľnícke víza pre dobrovoľníkov, ktorí prichádzajú zo zahraničia. Dobrovoľníci majú definovaný status a úrady sa riadia podľa predpísaných postupov. *Švédsko* – dobrovoľníci po vyplnení formulára majú zabezpečenú zdravotnícku starostlivosť, akú dostávajú občania Švédska. *Holandsko* – príjem dobrovoľníkov je zdanený a suma príjmu je 700,00 EUR na rok. Ak je uvedená suma presiahnutá, považuje sa ako nezdaniteľná čiastka. *Taliansko* – má Zákon o rozvoji a spolupráci v dobrovoľníctve, ktorým vláda koriguje dobrovoľnícku službu v krajinách tretieho sveta. *Maďarsko* – má Národné dobrovoľnícke centrum, ktoré je funkčné od septembra 2003. Centrum poskytuje poradenstvo, školenia a podporu pre organizácie, ktoré sa zaoberajú koordinovaným dobrovoľníctvom.

www.mvro.sk/sk/dobrovolnictvo/dobrovolnictvo-v-sr-a-vo-svete

Tabuľka č.2 Počet mimovládnych neziskových organizácií na Slovensku v rokoch 2002-2006 podľa právnej úpravy. (Zdroj: ministerstvo vnútra Slovenskej republiky)

cpf.sk/files/File/MVO%20a%20dobrovolnictvo.pdf

Právna forma	2002	2003	2004	2005	2006
Občianske združenie	20 803	20 575	23 789	23 622	27 906
Neinvestičný fond	345	440	513	493	555
Nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby	215	397	831	845	1 365
Nadácie	553	249	305	325	475
Organizácia s medzinárodným prvkom			122	115	152
Združenie právnických osôb					952
Združenie obcí					293
Spolu	21 916	21 661	25 560	25 400	31 698

3 Filantropia v súčasnosti ako darcovstvo

Filantropické dávanie chápeme predovšetkým ako rozvojový typ dávania, pretože sa orientuje najmä na vzdelávanie a kultúru. Tieto sociálne inovácie vychádza z princípu „*nedaj rybu, ale nauč chytať ryby*“, alebo „*pomáhať tým, ktorí sú si sami schopní a ochotní pomôcť*“. (Barát a kol., 2000, s.26)

Filantrop môže byť jednotlivec, ktorý vymyslí alebo podporí verejnoprospešný nápad a snaží sa ho realizovať. K realizácii sú potrebné financie, vynaloženie energie a potrebného času na vopred stanovený cieľ. V súčasnosti sa Slovensku prebiehajú za finančnej pomoci občanov humanitárne projekty: Nadácia pre deti Slovenska ktorá organizuje Hodinu deťom.

- „*Dobrý Anjel*,“ (filantropi Andrej Kiska a Igor Brossmann) pomáha rodinám s deťmi, ktoré sú vo finančnej tiesni, alebo vážnej zdravotnej situácii (rakovina, chronické zlyhanie obličiek, cystická fibróza, detská mozgová obrna, Downov syndróm, svalová dystrofia). Tento projekt podporuje relatívne malými, pravidelnými, mesačnými čiastkami veľké množstvo darcov „*Dobrych anjelov*“. Pomoc putuje tisícom vážne chorým. Dobrý Anjel poskytuje pravidelnú humanitárnu finančnú pomoc ľuďom, bez ohľadu na ich etnický pôvod, náboženstvo a politické vyznanie.

- „*Úsmev ako dar*,“ (zakladateľ pán Július Hron, predseda spoločnosti MUDr. Jozef Mikloško) je najstaršia a najväčšia dobrovoľnícka mimovládna organizácia, ktorá podporuje detí žijúce v detských domovoch. Benefičné vianočné koncerty sa konajú už dvadsaťpäť rokov a zviditeľňujú problematiku detí. Zbierky sa uskutočňujú na celom Slovensku, výťažok putuje na rozvojové projekty pre deti z detských domovov a pre náhradne rodiny.

- „*Srdce pre deti 2011*“ názov charitatívneho programu (najemotívnejší prenos TV JOJ), využíva systém darcovstva pod názvom „*Dobrá krajina*“ v spolupráci vydavateľstva Ringier a Nadácie Pontis. Táto zbierka registrovaná Ministerstvom vnútra SR prispela sumou 760645,00 EUR pre hendikepované deti s vrodenými vývojovými poruchami a poskytla pomoc rodinám s deťmi, ktoré sa ocitli v zlej sociálnej situácii. Cieľom akcie bola v prvom rade pomoc deťom, ktoré to nemajú v živote ľahké, ale aj pomoc otvoriť oči všetkým ľuďom, aby nebrali život na ľahkú váhu a vážili si ho. Charitatívna akcia bola podporovaná známymi tvármi z hudobného sveta, moderátormi a prostredníctvom

odoslanej prázdnej textovej správy sa mohlo prispieť. František Borovský (generálny riaditeľ TV JOJ) povedal: „*Myslím si, že pomôcť znamená urobiť svet krajším pre niekoho a už len minimálne pre tento pocit to stojí za to*“. www.joj.sk/2011-srdce-pre-deti/epizody/2011-12-04-2011-srdce-pre-deti.html

Nadácia Petra Dvorského pre hendikepované deti, Nadácia pre podporu Detskej onkológie, Nadácia pre deti Slovenska Hodina deťom vyhlásila 13. ročník Grantového programu Hodina Deťom. *Nadácie* sú dotované z verejných zdrojov, výnosy získavajú od súkromných spoločností, zahraničných darcov, individuálnych darcov, z verejných zbierok. Na zrealizovanie verejnoprospešných aktivít sa poskytujú granty do programu sa môže zapojiť každý kto splňa kritéria.

Výnosy z 2% daní fyzických a právnických osôb sa môžu použiť na všestranné účely ako napríklad - ochrana ľudských práv, životného prostredia, ochrana a podpora zdravia, občanov zdravotne postihnutých, poskytovanie sociálnej pomoci, rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, podpora vzdelávania, športu detí, mládeže, ochrana prírodných a kultúrnych hodnôt.

www.cpf.sk/sk/akym-sposobom-je-mozne-darovat/

Filantropia ako darcovstvo sa pokúša riešiť problémy slabších či handicapovaných v širších súvislostiach, s tendenciou organizovať celý systém starostlivosti o tieto problematické skupiny. Dáva nádej, poskytuje starostlivosť, vedie ľudí k spolupráci a k aktívnym životným postojom. Filantropia ako darcovstvo predstavuje takú formu pomoci, ktorá sústreďuje energiu a prostriedky s účelom koordinovanej a efektívnejšej pomoci, ktorá je zameraná na dopredu určený cieľ.

Organizovaná filantropia poskytuje darcom v moderných spoločnostiach možnosť angažovať a zapájať sa do oblastí, ktoré sú opomenuté, a tak sa „človek darca“ stáva angažovaným. Filantropiu v súčasnosti možno označiť ako súhrn činností s formou správania sa, ktoré vedome podporujú jednotlivca, skupinu, alebo organizáciu za účelom dosiahnutia vyššej kvality života jednotlivca a spoločnosti.

Individuálna filantropia je súhrn zdrojov získaných od individuálnych darcov - jednotlivcov. Táto metóda získavania finančných prostriedkov je najstabilnejšia metóda fundraisingu a oproti firemnej filantropii má veľkú výhodu v tom, že strata jedného alebo dvoch darcov organizáciu nepoloží. Je to akýkoľvek altruistický čin, ktorý smeruje k podpore dobra alebo zlepšenia kvality života.

Filantropia, darcovstvo, dobročinnosť, charita, mecenášstvo sú pojmy založené na nezištnom darovaní. Pohľad na „dar“ od dávnej minulosti z hľadiska morálky sa považoval

za princíp spravodlivosti. Podiel na bohatstve a šťastí, ktoré sa ponúkajú, by mali slúžiť chudobným a deťom. Na úroveň darcovstva má vplyv vzdelanie, najväčší podiel darcov je medzi vysokoškólakmi, najmenej darcov je medzi osobami so základným vzdelaním. Podiel darcov sa zvyšuje aj stúpajúcim vekom, z vyšších spoločenských vrstiev a veriacich. Ďalší potenciálni darcovia by peniaze darovali, keby mali istotu, že budú použité k správneému účelu. (Skovajsa, 2010)

3. 1 Motivácia darcov

„Je zrejmé, že keď sa ľudia snažia, dokážu pomôcť nielen veci a iným ľuďom, ale zároveň sa udeje niečo veľmi zvláštne i s darcom. Ak je takých prípadov viac, v spoločenstve a v národe silnie duch súcitu, spolupatričnosť a dôvery.“

(Brian O'Connell In: Novak, 1998, s.159)

Kapitalizmus je najväčšou nádejou chudobných v treťom svete. Ľudia v biznise hovoria o darovaných peniazoch ako o zrážkach z daní, ale väčšina z nich obdarúva z vlastného presvedčenia. Tí, ktorí poznali chudobu chcú vyjadriť vďačnosť, podporiť systém, osobitne vzdelávanie, výskum, duchovné oblasti. *Zbavovanie sa peňazí je rafinovaným umením.* Vyhadzovať ich z okna je ľahké, ale dosiahnuť s nimi požadované účinky a nájsť správne ruky, do ktorých ich vložiť, to je oveľa ťažšie. Biznis je náročné povolanie a človek sa nestáva dobrým biznismenom len tým, že zarába peniaze. Potešenie z poslania v biznise vyplýva z pocitu, že systém ktorého je biznis súčasťou, je pre ľudstvo blahodarne a predstavuje spoločenský efekt. (Novak, 1998, s.12)

Darom sa prejavuje súcitiť a tiež účasť pre potreby iných, meníme a ovplyvňujeme životy ľudí. Stávame sa súčasťou niečoho, čo nás naplňuje a dáva nám zmysel. Dar je znakom dôvery a odvahy túto dôveru šíriť. Ľudia darovávajú z rôznych pohnútok, napríklad pri oslovení dobrovoľníkov na ulici. Darcovstvo je v dnešnom svete osobnejšie ako v minulosti, zaujímame sa o to ako boli darované peniaze použité. Darcom sa môže stať každý človek, ktorý sa rozhodne darovať, pritom nie je rozhodujúca kvantita, pretože aj viacero malých darov pomôže ľuďom. Na Slovensku ľudia darovávajú anonymne, lebo si myslia si že dávajú málo.

www.cpf.sk/sk/preco-sa-ludia-rozhodnu-venovat-svoj-cas-pripadne-peniaze-inym/

Veľa ľudí je presvedčených o tom, že svet financií nemá záujem o malého človeka, alebo lepšie povedané o ľudí s nízkymi alebo stredne vysokými príjmami, ktorí k celkovému hospodárskemu výsledku prispievajú málo. S určitosťou môžeme konštatovať, že finančníci a veľké spoločnosti sú charakterizované neoblomným úsilím dosahovať zisky. Dôvody darcovstva, altruizmu, alebo inak povedané solidárneho správania sa môžu mať rôzne dôvody ako napríklad: nevedomá forma, ktorá je podmienená genetikou, alebo psychologické dôvody. Tieto dôvody majú základ v morálke a pôsobia v rôznej miere na rôznych ľuďoch. Rozoznávame darcovstvo emotívne, darcovstvo zlého svedomia, rozvojové darcovstvo, normatívne darcovstvo.

Ľudia neposkytujú peniaze iba preto aby podporili určitý cieľ, ale tiež preto, lebo majú z tejto prejavenej dobročinnosti radosť (v sebe, vo svojom srdci). Pomáhať ľuďom je úžasné a hodné úcty, ale pomáhať ľuďom krátkodobo nepostačuje. Najdôležitejšie je, aby si ľudia pomáhali sami a to dlhodobo. Ekonomická situácia a tradícia finančných darov je odlišná. Sú jedinci, ktorí chcú okrem rodiny zanechať majetok v prospech ušľachtilých cieľov, v takomto prípade nie je výnimočné ak sa rozhodnú svoj majetok venovať charite či inej verejnoprospešnej organizácie. Mnohokrát je dobročinnosť stimulovaná osobnou skúsenosťou. Bohatí chcú preukázať vďačnosť za niečo, čo im pomohlo uspieť – napríklad ľuďom v nemocnici, ktorá im zachránila život. Dôvodom pre dobročinnosť môže byť aj samotný pocit toho, že si uvedomujú svoje šťastie, a na základe tohto uvedomelého pocitu chcú niečo vrátiť. www.cpf.sk/sk/preco-sa-ludia-rozhodnu-venovat-svoj-cas-pripadne-peniaze-inym/

Hlavnou myšlienkou Carnegieho článku s názvom „Evanjelium bohatstva (Gospel of Wealth)“ bolo, že boháč by sa mal počas svojho života rozumným spôsobom zbaviť všetkých svojich peňazí. Poskytnúť by sa mali chudobným od narodenia, aby využili svoj talent na prekonanie vlastnej chudoby. Podľa Carnegie sú len tri spôsoby, ako možno zaobchádzať s bohatstvom: zanechať ho rodinám nebohých, možno ho odkázať na verejné účely, alebo vlastníci ním môžu disponovať počas svojho života.

Tí, ktorých povoláním je biznis, by si mali čo najskôr uvedomiť, že toto povolanie, viac než si mysleli, vedie k dávaniu, a k potrebe učiť sa umeniu dávať. Potečenie z poslania v biznise je len jedna polovica, vyplýva z pocitu, že systém ktorého je biznis súčasťou je pre ľudstvo vysoko morálny, blahodarný a zaraďuje sa medzi najväčšie výdobytky spoločnosti. Druhá polovica je osobná sa týka sa nájdeniu zmyslu a cieľa toho, čo človek robí. (Novak, 1998)

3. 2 Formy darov

Filantropia označuje oblasť altruistického ľudského úsilia, snažiaceho sa o zlepšenie života ľudí prostredníctvom darcovstva, či už v podobe vynaloženého času, skúseností, poskytnutej rade či informácie a v neposlednom rade aj peňazí. Nemusí mať vždy len podobu charitatívneho uspokojovania základných potrieb, darcovstvo nie je len o súcite, ako sa často hovorí (aj keď je empatia potrebná).

Dar je prejavom dobra a ľudskosti, záujmu o ľudí, život, prírodu a spoločnosť v ktorej žijeme. Darovanie môže byť dobrá investícia v pravom zmysle slova, avšak darcovstvo nie je len o peniazoch. Darovať je viac ako dostať. www.cpf.sk/sk/filantropia

Ľudia, ktorí majú veľké srdcia a otvorené oči, vnímajú potreby núdznych a sú ochotní pomáhať ľuďom, ktorí sa nachádzajú v ťažkých životných a sociálnych situáciách. Ide hlavne o pomoc osamelým starším ľuďom, chorým a postihnutým, deťom v nemocniciach, detských domovoch, rodinám v hmotnej núdzi. Medzi špecifický druh dobročinnosti zaraďujeme adopciu na diaľku. Podstata adopcie spočíva v tom, že sa sponzorujú deti z rozvojových krajín, alebo z krajín ktoré sú postihnuté vojnou alebo živelnou pohromou. Jedná sa väčšinou o siroty, alebo veľmi chudobné deti o ktoré sa rodičia nemôžu postarať z dôvodu chudoby.

Slovenská katolícka charita realizuje *projekt Adopcia na diaľku®* už 15 rokov. Slovenský darcovia pomáhajú deťom v Indii, Albánsku na Haiti a vo Vietname. Projekt je postavený na vzťahu darcu a obdarovaného dieťaťa. Ten, kto sa rozhodne zapojiť do programu sa stáva adoptívnym rodičom. Pomoc je poskytovaná vo forme pravidelných príspevkov na konkrétne dieťa, ktoré je darcovi pridelené. Vďaka Slovákom ochotným poskytovať pomoc bolo doteraz podporených viac ako 2200 detí, ktoré dostali možnosť navštevovať školu a rozvíjať ďalej svoj potenciál. Slováci sú solidárni, svedčí o tom aj vysoká čiastka darovaných peňazí v rámci pokračujúcej zbierky na podporu obyvateľov Haiti ktorých postihlo ničivé zemetrasenie. Doteraz charita vyzbierala 309 000 EUR z toho sumou 70 000 EUR prostredníctvom medzinárodnej organizácie Caritas Internationalis podporili slovenských záchranárov a lekárov z Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, ktorí na Haiti pomáhali alebo tam ešte pôsobia. (Slovenská katolícka charita, 2011)

Štedrosť a filantropia patria k sebe, aj keď podmienkou darovania teda nie je bohatstvo, ako je to často prezentované. Často sú to životné skúsenosti, oslovenie zo strany priateľa, či rodinná tradícia, alebo hľadanie cesty k vyriešeniu problému, či odpoveď na

výzvy budúcnosti. Preto aj filantropické darcovstvo, ktoré sa snažíme rozvíjať, venuje svoje zdroje na podporovanie tých, ktorí sú sami schopní a ochotní pomôcť sebe a ostatným. www.cpf.sk/sk/filantropia

3.3 Významné osobnosti vo filantropii

Medzi najvýznamnejších filantropov 19. storočia patril bezpochyby **JOHN D. ROCKEFELLER** – „nepoznám nič opovrhutejšie ako zarábať peniaze za účelom peňazí“, americkému naftovému magnátovi sa pripisuje zásluha na poli veľkých darcov modernej dobročinnosti. Cielená filantropia bola zameraná na vzdelanie, (University of Chicago, Rockefeller university) medicínu a vedecké účely. Podľa Rockefellera „schopnosť zarábať peniaze je dar od Boha, aby sa rozmnožovali a používali pre dobro ľudstva“. Rockefellerova nadácia je dodnes najväčšou charitatívnou organizáciou na svete. Nemenej významný filantrop **ANDREW CARNEGIE** zastával názor, že „Človek, ktorý zomrie bohatý, by sa mal hanbiť“. Narodil sa pomerne v chudobnej rodine a od dvanástich rokov musel pracovať, aby pomohol prežiť rodine. Najvýnimočnejší biznismen v americkej a svetovej histórii zastával názor, že bohatí majú povinnosť rozdeliť sa so svojim bohatstvom, pretože len tak je možný sociálny pokrok. Carnegiemu sa podarilo zbaviť 90 % svojho majetku, z jeho darov pripadlo 80 % na intelektuálnu podporu, vybudoval obrovský komplex budov, univerzity, inštitúty, školy a 146 knižníc. Zarobené peniaze opätovne vkladal do firmy ako investíciu do budúcnosti. Carnegie nezarábal len peniaze, vytváral nové modely veľkých manažmentov, nové technológie, priemyselné odvetvia, nové pracovné miesta a úplne nové možnosti ľudskej civilizácie. (Novak, 1998). **BERNARD VAN LEER** - Holandský priemyselník a filantrop založil v roku 1949 nadáciu, nadačné fondy a akcie s poslaním zlepšiť príležitosti pre deti do 8 rokov, ktoré vyrastajú v ťažkej sociálnej a ekonomickej situácii. Nadácia od roku 2009 sleduje: kvalitu učenia v rannom veku, zníženie násilia a zlepšenie fyzického prostredia v živote malých detí. Svoje aktivity zameriava v krajinách Brazília, India, Izrael, Holansko, Peru, Tanzánia, Uganda, Turecko, regionálny prístup v rámci EU. Do roku 2012 bude nadácia pracovať v Karibiku, Mexiku a Južnej Afrike v problematických oblastiach v predchádzajúcich strategických plánoch. **ATLANTIK PHILANTROPIES** je súkromná nadácia založená v roku 1982, zakladateľ **Charles F. Chuck Feeney** sa zameriaval na zdravotné a sociálne

projekty v Austrálii, Bermudy, Severné Írsko, Írská republika, Južná Afrika, spojené štáty a Vietnam. Od roku 2007 sa zameriava predovšetkým na sociálnu spravodlivosť. *Feeney* bol najväčší charitatívny darca v americkej histórii, svoje dary sústredoval v štyroch oblastiach: deti a mládež, starnutie, zdravie ľudu a zmierenie ľudských práv. (Books LLCR, 2011)

Medzi najúspešnejších podnikateľov a filantropov na svete sa v súčasnej dobe zaraďuje **BILL GATES** spoluzakladateľ spoločnosti Microsoft Corporation, (celosvetový softvérový líder). Od roku 2008 zastáva funkciu poradcu pre globálne projekty, aby posilnil svoju filantropickú činnosť, ktorá sa prejavuje hlavne v dobročinnnej nadácii **Bill & Melinda Gates Foundation**. Nadácia poskytuje vakcíny proti detskej obrne, pokračuje v špičkovom výskumnom projekte na prevenciu malárie, tuberkulóze a vakcíny, ktorá by mala zabrániť šíreniu HIV a AIDS. Očkovanie zachránilo mnoho životov a má potenciál zachrániť ďalšie milióny životov. Gatesová nadácia financuje liečbu HIV pre celú Afriku a Áziu, (všetky vakcíny sú v Afrike a v juhovýchodnej Ázii zadarmo). Nadácia v prvom roku vynaložila 100 miliónov dolárov (doposiaľ najvyššia jednorazová dotácia) na priamu pomoc nadácii Rotary imunizačným aktivitám realizovaným Celosvetovou iniciatívou k vyliečeniu detskej obrny Global Polio Eradication Initiative (GPEI), ktorú riadi Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci s Centrom pre sledovanie a predchádzanie chorôb (CDC) s agentúrou Detského fondu Spojených národov (UNICEF).

www.rotary2240.org/admin/documents/ybiscz0126/goodNews/files/file_9.pdf

V súčasnosti nám môžu poslúžiť príklady **GEORGEA SOROSA** (filantrop maďarskej národnosti), ktorý investoval do podpory vzdelávacích projektov. Je zakladateľom Nadácie otvorenej spoločnosti (Open Society Institute), celosvetových sieti filantropických organizácií aktívnych vo viac ako 50 krajinách sveta. Vzniknuté nezávislé nadácie sú rozšírené v 24 krajinách strednej a východnej Európy, v Spoločenstve nových nezávislých štátov, v Severnej Amerike, v Juhoafrickej republike a Haity. Poskytol niekoľko sto miliónov dolárov na podporu ruských vedcov po rozpade Sovietskeho zväzu. Cieľovou skupinou Sorosových nadácií sú učitelia, profesori, študenti, mimovládne organizácie, národnostné menšiny. Založil Stredoeurópske univerzity v Budapešti a vo Varšave, ktoré predstavujú okno do sveta medzinárodnej vzdelanosti pre študentov z celej východnej Európy a strednej Ázie.

Podporné programy rešpektujú práva menšín, sú zamerané na vzdelávanie, na podporu vyššieho vzdelávania, kultúru, umenie, vedu, medicínu a životné prostredie.

www.osf.sk/o_nas/george_soros_a_open_society_foundations/

4 Humanitárne projekty

„Keď som si prečítal, že alžírsky povstalec zmasakroval istú dedinu a deťom poodtínali nohy a ruky, zašiel som nahnevaný do kostola a zlosť a smútok som si začal vylievať na Všemohúceho: Ty nemôžeš existovať, ak by si existoval, tak by si bol tie nevinné deti zachránil, kde si bol keď ich zabíjali, kde si bol keď ich vyhánali z domov. Obraz sa ani nepohol, z oltára však stroho zaznelo: a kde si bol Ty, kde ste boli Vy, Vy všetci?“ (Krčméry In: Čtvrtletník akademické obce JU v Českých Budejovicích, 2006, s.12)

Mimovládna medzinárodná a humanitárna zdravotná organizácia (MSF) – *LEKÁRI BEZ HRANÍC - Médecins Sans Frontières (MSF)* je nezávislá, neutrálna a svojho druhu najväčšia organizácia na svete. Bola založená v roku 1971 francúzskymi lekármi a toho času zamestnáva cez 2 500 medzinárodných dobrovoľníkov a 25 000 miestnych pracovníkov. Výjazd na misiu je dobrovoľný, pracovníci poskytujú svoj čas a svoje profesionálne schopnosti ľuďom, ktorí sú v núdzi. Je to práca náročná a tvrdá, vyžaduje obetavosť, vzdať sa času a životnej úrovne. Dobrovoľníci poskytujú kvalifikovanú odbornú starostlivosť, prevádzajú výcviky a potrebné školenia miestnym lekárom, zdravotným sestram a celému personálu. Organizácia sa delí na národné sekcie ktoré sa nachádzajú v štátoch: Austrália, Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Hong Kong, Holandsko, Japonsko, Kanada, Luxembursko, Nemecko, Holandsko, Nórsko, Rakúsko, Taliansko, USA, Španielsku, Švédsku, Švajčiarsku a vo Veľkej Británii (v celkovom počte 18 sekcií). Riadiace operačné centrá sa nachádzajú v Amsterdame, Barcelone, Bruseli, Paríži a v Ženeve. Programy sú zamerané predovšetkým na takzvané ignorované choroby (malária, tuberkulóza, HIV/AIDS a spavá choroba). Pomoc sa sústreďuje na obeť, ktoré žijú v chudobných štvrtiach - deti ulice, kde sú rozšírené epidémie z dôvodov vojnových konfliktov, alebo prírodnej katastrofe. Pomoc sa poskytuje všetkým obetiam bez rozdielu vierovyznania, rasy a pohlavia, či rozdielného politického názoru. Organizácia má rovnocenný prístup ku všetkým ľuďom v núdzi na svojich humanitárnych misiách po celom svete. Okrem záchranných misií sa zameriavajú aj na obnovu zdravotníckych systémov zdevastovaných konfliktami, poskytujú informácie o porušovaní základných ľudských právach a o zločinoch ktoré sa páchajú na obyvateľoch. Príjmy pre fungovanie organizácie pochádzajú zo súkromných zdrojov, ktoré tvoria viac ako 90% všetkých príjmov organizácie. www.lekari-bez-hranic.cz/

V rozvojových krajinách žije 4,8 miliardy ľudí z celkového počtu 6 miliárd ľudí na svete. Asi jeden a pol miliardy z nich trpí hladom, dve miliardy je nakazených tuberkulózou, 600 miliónov detí sa nakazí maláriou a asi 50 miliónov ľudí je infikovaných HIV. Desiatky miliónov detí zomiera na tieto najčastejšie infekcie a ďalších desať miliónov zomiera hladom. Smrť sa odstrániť nedá, ale lekári bojujú proti utrpeniu. Práca pre chudobných ľudí v rozvojových krajinách si vyžaduje človeka ochotného pracovať v chudobných životných podmienkach v náročnom klimatickom podnebí. Je veľmi dôležité si uvedomiť, prečo chceme ísť do projektu a do akej miery vydržíme znášať záťaž prostredia.

„Úprimná vďaka všetkým, lekárom, sestram, logistom, sociálnym pracovníkom, ale aj referentom, úradníkom, šoférom, starým a chorým, ktorí sa za nás modlia. Je jedno, či nám posielajú tisíce eur alebo jeden Otčenáš. Podstatné je, že cítia solidaritu s druhými.“

profesor MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc, zriaďovateľ Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety.

Humanitárne a rozvojové projekty, ktorých je viac ako päťdesiat sú zamerané predovšetkým na zdravotníctvo, školstvo a sociálnu prácu. V súčasnosti žije v ponižujúcich a ničivých podmienkach extrémnej chudoby viac než miliarda ľudí. Cieľom misie je prispieť k rozvoju a pozdvihnúť chudobných ľudí pôsobením činností.

Projekty Kambodža: Klinika sv. Maximiliána Kolbeho, House of Famili, Phnom Penh hlavný sponzor a realizátor projektu je Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety, n.o., a Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky (sponzor projektu). Projekt vznikol v roku 2003 sirotám a polosirotám poskytuje liečbu vysokoaktívnu antiretrovirálnu terapiu (HAART), ktorá zastavuje vírus imunitnej nedostatočnosti (HIV) a deťom predlžuje život. Kapacita detí je 50, deťom sa poskytuje ubytovanie a celodenná starostlivosť, školské a voľno časové aktivity. Po piatich rokoch sa kapacita zvýšila na vyše 100 detí a rodinných príslušníkov. Daniela 's house of famili pre deti s HIV/AIDS Sihanoukville HOF, s kapacitou 30 detí, od roku 2008 sponzoruje Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety na čele s profesorom Krčmérym spolu s *Nadáciou a občianskym združením Dvojfarebný svet Daniely Hantuchovej*, s finančnou podporou pre siroty a polosirotu z Kambodže, ktoré sú HIV pozitívne. Všetky finančné prostriedky ktoré získala fotením kalendárov, poukázala na liečbu HIV pozitívnym deťom do Kambodže. O deti sa 24 hodín denne sústavne stará tím lekárov, výsledky sa dostavia za dva až tri mesiace a sú viditeľné. Lekári tvrdia, že majú radosť z liečby, nakoľko skutočne pomáha a predlžuje životy a skvalitňuje prežitie malým pacientom. Starostlivosť

zabezpečujú lekári a sociálni pracovníci zo Slovenska, ale aj domáci pracovníci. House of Family Sihanoukville vznikol v roku 2011 z dôvodu prekročenia kapacít predchádzajúcich dvoch liečebných domov. Prostredníctvom programu „Dom na polceste“ sa učia staršie deti samostatnosti. Školský projekt *Kommar Chlad AnDong v Phnom Penh, Kambodža* zabezpečuje základné vzdelanie pre deti z chudobných rodín, ktoré nenavštevujú školu pre zlú ekonomickú a sociálnu situáciu.

www.vssvalzbety.sk/projekty/humanitarne-projekty/projekty

4. 1 Globálne projekty

Na otázku ako dlhodobo znižovať chudobu a podporovať rozvoj v chudobných oblastiach na Zemi, neexistuje jednoduchá odpoveď. Zo skúseností vieme, že jestvuje celá rada spôsobov ako bojovať proti chudobe. Jedným zo spôsobov je rozvojová pomoc a spolupráca, znižovanie dlhov v rozvojových oblastiach, (priame investície) politické reformy spojené s demokraciou. Na jednej strane sa vykazuje úspešnosť, (štatistika zachránených životov, zmeny života ľudí k lepšiemu) na strane druhej existuje rozsiahla kritika voči rozvojovej pomoci. Efektívna rozvojová pomoc je často založená na politických zmenách a sociálnych situáciách, či sa jedná o obec, región alebo štát. Z toho dôvodu rozvojová pomoc musí rozhodovať koho svojím programom podporí, s kým bude musieť spolupracovať a za akú cenu, kto získa a kto stratí. Určujúcim faktorom, kto bude z pomoci ťažiť je proces a aktéri, ktorí určujú kam a ako bude pomoc smerovaná.

Medzi najväčších globálnych poskytovateľov rozvojovej pomoci sa zaraďuje Európska únia. Európsky konsenzus uznáva, že chudoba zahŕňa celý rad dimenzií, vrátane ľudských potrieb (zabezpečenie potravín, zdravotnej pomoci, vzdelávania, práv, a bezpečnosti). Poukazuje na rozmanitosť podmienok jednotlivých rozvojových oblastí, pripravuje nové nástroje pre rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc.

Medzinárodné hnutie Červeného kríža a Červeného mesiaca je humanitárna organizácia s celosvetovou pôsobnosťou, je neutrálna, nezávislá so sídlom v Ženeve. Vzniklo v roku 1863 na 183 miestach sveta. Činnosť hnutia je zameraná predovšetkým na materiálnu pomoc zraniteľným skupinám obyvateľstva, humanitárne dodávky liekov, zdravotníckeho materiálu a potravín. Prvoradá je zdravotnícka starostlivosť, prevoz

zdravotníckych zariadení a protetických centier do krízových oblastí a zaistenie pitnej vody budovaním vodovodov. (Waisová, 2006)

Slovenský Červený kríž sa riadi v zmysle siedmych princípov: *humanita*, (pomoc pre zranených na bojiskách bez rozdielu, zmierňovanie ľudského utrpenia) *nestrannosť*, *neutralita*, *nezávislosť*, *dobrovoľnosť*, (dobrovoľná, nezištná pomoc) *jednota a svetovosť*. Hnutie je celosvetové s právnou povinnosťou vzájomne si pomáhať. Medzinárodný výbor v Ženeve uznal samostatnú národnú spoločnosť Slovenského Červeného kríža 25. augusta 1993 a 25. októbra bol v Birminghame prijatý za člena. Na základe medzinárodného práva poskytuje organizovanú ochranu a pomoc obetiam, vojnovým zajatcom, civilným osobám, raneným, chorým, presídlencom a osobám žijúcim na okupovanom území. Uskladňuje transport humanitárnej pomoci, získava potraviny nákupom alebo darmi a dopravuje pomoc na cieľové miesto. Udržiava dôležité vzťahy s darcami, vládami, národnými a špecializovanými organizáciami. (Štefánková, 2004)

Jednotlivcom a rodinám, ktoré sa stali obeťami živeľnej pohromy Slovenský Červený kríž poskytuje sociálne služby v zmysle zákona o sociálnej pomoci. Poskytuje opatrovateľské, prepravné služby, spoločné stravovanie, pranie bielizne a ošatenie. Zabezpečuje útulok pre ľudí bez prístrešia, v domoch pre osamelé matky s deťmi. Pre zdravotne postihnutých poskytuje možnosť zapožičania kompenzačných a rehabilitačných pomôcok. Kladie dôraz na protidrogovú prevenciu, taktiež na primárnu prevenciu HIV a AIDS. Zamestnanci v týchto zariadeniach majú potrebnú kvalifikáciu na výkon týchto odborných činností.

Medzi každoročné aktivity Slovenského Červeného kríža sa zaraďuje darcovstvo krvi. Na podporu darcovstva sa každý rok vyhlasuje celoštátne humánne podujatie *Študentská kvapka krvi*. Pre Slovenský Červený kríž pracuje vo svojom voľnom čase približne 20 000 dobrovoľníkov niekoľko hodín ročne, združuje mládež v počte 3493 členov a 139 skupín. „Medzi členov medzinárodných vodným záchranárom (International Life Saving Federation) patrí *vodná záchranná služba*, ktorá združuje na celom svete 25 miliónov členov“. (Štefánková, 2004, s. 20)

Mimovládna organizácia pod názvom *AGENTÚRA PRE TECHNICKÚ SPOLUPRÁCU A ROZVOJ (ACTED)* so sídlom v Paríži (Francúzsko) v roku 1993. Zamestnáva 150 medzinárodných pracovníkov a viac ako 2000 miestnych pracovníkov. Má zastúpenie v 5 zónach: Ázia, Afrika, Amerika, Európa, Stredný východ a v 20 krajinách: Afganistan, Čad, Kongo, demokratická republika Kongo, Haiti, India, Indonézia, Irak, Kirgizsko, Lisabon, Macedónsko, Nikaragua, Pakistan, Palestína, Srbsko,

Srí Lanka, Sudán, Tadžikistan, Uganda, Uzbekistan. Prvé projekty začali v roku 1993 v Kábule pre postihnuté územie mali priniesť úľavu obyvateľom, ktorí žili viac ako 15 rokov v konflikte. Organizácia pokračovala v expanzii a otvárala pobočky v Strednej Afrike, v roku 1997 s cieľom pomôcť postihnutému obyvateľstvu Kongo- Brazzaville. Konflikt v Strednej Amerike v roku 1998 po katastrofe „Hurikáne Mitch“, na Balkáne po konflikte v Kosove a na Strednom východe v roku 2003 na podporu Irackého obyvateľstva. V roku 2004 sa organizácia naďalej zúčastnila na otvorení misie v Čade a v Sudáne, reagovala na krízu v Darfúre. V roku 2005 sa začali rekonštrukčné aktivity v južnej Ázii po cunami a teraz pracuje v Indii a na Srí Lanke. (Books LLCR, 2011)

4.2 Zelená filantropia

Zelená filantropia predstavuje také aktivity a projekty, ktoré prispievajú k zachovaniu života na našej planéte. Jeden projekt nemusí mať veľký význam, ale ak sa to znásobí tisíc, alebo milión krát, prináša obdivuhodné výsledky pre farmy, parky, komunitné záhrady, hory, lesy, rieky, jazerá, či potoky. Zelená filantropia pre rodiny s deťmi je súbor jednoduchých spôsobov, ako ľudia všetkých vekových kategórií praktizujú a preukazujú svojimi činmi láskavosť k ľuďom a k Zemi. Jednotlivci, rodiny, skupiny a organizácie celého sveta, ktorí sa pripojili k hnutiu vybudovať spravodlivejší a trvalo udržateľný rozvoj svetovej komunity.

*Veľa detí nevie čo znamená slovo filantropia, ale naučili sme ich zopár osožných návykov pre zelenú filantropiu akými sú: úcta k Zemi a životu na nej, vychovávať a vážiť si život na Zemi. Zapojiť sa do projektov a podujatí môžu aj deti spolu s rodičmi, doma vo svojej záhrade (obrábať pôdu a plody darovať miestnej potravinovej banke). Zelená filantropia znamená milovať a rešpektovať spoločenstvo ku ktorému patríme, ochraňovať ho a zachovávať pre budúce generácie. Postupnosť krokov v skupinách je taká, že sa vytvorí plán, vypracuje sa jeden alebo dva projekty, akcia získavania peňazí na činnosť projektu, ktorý vyžaduje finančné prostriedky, vytvorenie zelenej filantropickej banky. Organizácia *WORLD LIFE FUND* (WWF), vynakladá globálne úsilie na ochranu voľne žijúcich tvorov a ich biotopov. Popredná svetová ochrannárska organizácia pracuje v 100 krajinách a je podporovaná (má takmer 5 miliónov členov). Jej poslaním je splniť misiu, ochrániť prírodu, prírodné oblasti a voľne žijúce populácie rastlín a živočíchov vrátane*

ohrozených druhov. Podporovať a obnovovať prírodné zdroje, efektívne využívať zdroje a energie, maximálne zníženie znečistenia. Zaviazali sa zvrátiť degradáciu životného prostredia našej planéty a budovať budúcnosť v ktorej sú ľudské potreby v súlade s prírodou. Prezident a generálny riaditeľ Carter Roberte stanovuje víziu pre WWF: zachrániť planétu Zem a zladit' potreby človeka k potrebám druhých, ktoré spolu zdieľajú. Snaha o praktizovanie ochrany, ktorá je ľudská v najširšom slova zmysle, je inšpirovať komunitné nadnárodné organizácie od tých najmenších po tie najväčšie. Uplatňovať bohatstvo klientov, znalosti a nadšenie k tomu, aby bol život bohatší v duchu k prírode. Podpora v nasledujúcom desaťročí je zameraná na devätnásť miest na planéte s najvyššou prioritou bohatstva a rozmanitosťou prírody, ktoré čelia deštruktívnym výzvam. Tieto veľkolepé miesta na svete sú najvzácnejšie a civilizáciou nedotknuté:

- *MYSTICKÉ MIESTO AMUR HEILONG, ARKTÍDA, BORNEO, KONŽSKÁ PANVA, CORAL TROJUHLNÍK, VÝCHODNÉ HIMALÁJE, GALAPAGOS, KALIFORNSKÝ ZÁLIV, MADAGASKAR, MEKONG, MESOAMERICAN REEF, NAMÍBIA, SPOJENÉ ŠTÁTY, JUHOVÝCHOD RIEK A POTOKOV, JUŽNÉ ČILE, YAN GTZE, NORTHERN GREAT PLAINS.*

AMAZONKA obsahuje 1/3 na planéte zostávajúcich dažďových lesov, udržiava milióny druhov. Dnes žije v tomto regióne viac než 30 miliónov ľudí. Rýchle odlesňovanie Amazonie pri tomto tempe predstavuje 55 % úbytok do roku 2030. *Hroziaca katastrofa nielen nie len pre región rastlín a živočíchov, ale aj pre celý svet.* Žije tu viac než 350 domorodých a etnických skupín, všetci obyvatelia sú závislí na ekosystéme Amazonie. *POBREŽIE VÝCHODNEJ AFRIKY* - krajinná oblasť sa radí medzi najchudobnejšie na svete. Živobytie a zdravie ľudí sú priamo spojené s prírodnými zdrojmi, tí najchudobnejší z chudobných obyvateľov sveta žijú na hranici prežitia. Zatiaľ čo chudoba vedie ľudí k využitiu prírody, zároveň ich núti aj k jeho zneužitiu. Dokonca aj tí, ktorí to vedia často nemajú na výber (keď deti umierajú hladom, záleží len na tom ako ich nakŕmiť). MOZAMBIK je jedna z najchudobnejších krajín na najchudobnejšom kontinente sveta, ľudia sa snažia prežiť z jedného dňa na druhý. *WWF uľahčí vytvorenie národného parku QUIRI MBAS a rozšíri rezervy na to, čo je najviac chránené morské oblasti v Indickom oceáne a Afriky. Chránené morské oblasti poskytujú potrebné príjmy a jedlo pre miestnych obyvateľov. O nafúknutom bruchu malých detí spôsobené podvýživou, si na mnohých miestach mysleli, že je to normálna fáza vývoja dieťaťa.* (Helen, and Deffenbacher, 2010)

5 Záver

Téma filantropia je zaujímavá z toho dôvodu, že ľudia okolo nás sa dokážu prispôsobiť ťažkým životným situáciám, ktoré sú nepredvídateľné a vo väčšine prípadov neodvratiteľné. V určitých časových životných etapách sa každému z nás s určitosťou stalo to, že musel podať pomocnú ruku, či už svojim blízkym, alebo iným ľuďom v núdzi. Zapájame sa do humanitárnych činností, vieme sa obetovať pre dobro vecí a chápeme pomoc ako samozrejmú. Nerozmýšľame o tom, či budeme z toho profitovať, ale ponúkame pomoc z nezištných dôvodov preto, lebo cítime potrebu pomáhať a tým preukazovať svoje schopnosti a šikovnosť. Zaujímavosťou je, že sa dobrovoľne hlási k pomoci čím ďalej, tým viac mladých ľudí, čo je veľmi pozitívne a obdivuhodné.

V súčasnej dobe sa dá aj u nás cestovať do zahraničia, nadväzujú sa nové kontakty, priateľstvá. Dobrovoľníci sa zdokonaľujú po všetkých stránkach a čo je na tom všetkom pozoruhodné je fakt, že z vykonanej pomoci majú pocit zadosťučinenia. Humanitárna pomoc smeruje do rôznorodých oblastí našej planéty, najmä do oblastí postihnutých prírodnými udalosťami, chudobou, hladomorom a z toho vyplývajúcich veľmi závažných, nevyliciteľných smrteľných chorôb.

Týka sa to každého z nás, je to celosvetový problém ľudí celého sveta, všetci môžeme pomôcť pri týchto nešťastných situáciách. Pomoc je samozrejmá, lebo nikdy nevieme, kedy ju budeme potrebovať mi sami, naše deti a rodina. Prejavuje sa pri zachraňovaní životov, poskytovaní zdravotnej starostlivosti, dodávky jedla, pitnej vody a oblečenia pre ľudí postihnutých nepriaznivou sociálnou situáciou. Pomoc je aj to, keď prispejeme malou čiastkou na veľkú vec. Ideálne by bolo, keby si všetci ľudia uvedomili a precítili vo svojom vnútri podstatu života a vnímali aj druhú stranu, ktorá sa nie svojou vinou dostala do nepriaznivej situácie. Ľudské činy, morálne zásady a princípy sa dotýkajú našich vzťahov, pracovných činností, etiky a v konečnom dôsledku celej spoločnosti. Ľudskosť nás vedie k hľadaniu úcty v pomáhajúcich profesiách. Hodnoty každého z nás sú v závislosti od filozofie nášho života, humanizmus je zdôrazňovanie súcitu a lásky. Človek nežije iba pre seba, ale aj pre širšie okolie, rodinu a spoločnosť v ktorej sa pohybuje. Preukazujeme pri svojej profesii záujem o potreby ľudí v núdzi, prejavujeme dobrú vôľu a svedomitosť pri výkone povolania. V súčasnosti filantropické sociálne činy pre ľudstvo a celú planétu znamenajú záchranu a nedajú sa vyvážiť žiadnym bohatstvom, pretože práve oni sú najvzácnejšie poklady sveta.

Zoznam požitej literatúry:

Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov, 2006. „Letom svetom do sociálnej práce v treťom sektore“ 2. prepracované vydanie. Bratislava: ASSP, 2006. s.72

BIBLIA Písmo sväté Starej a Novej zmluvy. 1990. Vydała: Slovenská evanjelická cirkev a.v., 1990. 266 s. ISBN: 0 564 03222 0

Bednářová, Z., Pelech, L. 2003. Slabikář sociální práce na ulici. Praha: Nadace Open Siciety Fund, 2003. 104 s. ISBN 80-7239-148-8

Books, LLCR. 2011. PHILANTHROPY, Reference Series, Memphis. USA, 2011. 116 s. ISBN: 9781156565568

Brozmanová - Gregorová, A. 2009. Analýza dobrovoľníctva na Slovensku. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela OU Pedagóg, 2009. 113 s. ISBN 9788080838447

Barát, J a kol. 2000. Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie [online]. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov. Partners for Democratic Change-Slovakia. 2000. 307s. ISBN 80- 968095-3-9 [cit.2011-10-29]. Dostupné na internete: http://www.pdcs.sk/files/file/CITANKA_2.pdf

Bednařík, A. a kol. 1998. Čítanka pre neziskové organizácie [online]. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov. Partners for Democratic Change-Slovakia, 1998. 199 s. ISBN80-967890-5-8 [cit.2011-10-09]. Dostupné na internete: http://www.partnerstva.sk/buxus/docs/PDCS_Citanka_pre_NO.pdf

Bučko, L. 2000. MISIOLÓGIA II. Teologické základy misijnej činnosti Cirkvi. Bratislava 1999-2000. 111 s. ISBN 80-88908-66-3

Bučko, L. 2001. MISIOLÓGIA III. Cesty misijnej činnosti Cirkvi, Bratislava: SAP Slovak Academic Press 2001. 157 s. ISBN 80-85665-21-2

Čtvrtletník akademické obce JU v Českých Budejovicích. 2006. České Budejovice: Rektorát Jihočeské univerzity, 2006. 47. S. ISSN 1214-7869

Doležalová, A. 2008. Ekonomie, filantropie, altruismus. Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha: Oeconomica, 2008. 148 s. ISBN 978-80-245-1471

Dudeková, G. Dobrovoľné združovanie na Slovensku v minulosti. [online] Bratislava: SPACE - Centrum pre analýzu sociálnej politiky 1998. 69 s. Dostupné na internete: <http://www.dejiny.sk/eknihy/gd.htm> 1.2.2012

Encyklopédia dobrovoľníctva, 2011. Európsky rok dobrovoľníctva. Bratislava: INEX Slovakia, 2011. 48 s. ISBN 978-80-89473-01-4

Chomová, S. a kol. 2011. Dobrovoľníctvo v oblasti kultúry metodický materiál pre pracovníkov v oblasti kultúry. [online]. Bratislava: Národné osvetové centrum, 2011. 56 s. ISBN 978-80-7121-334-5 [cit.2011-12-21]. Dostupné na internete: http://www.nocka.sk/uploads/cb/bd/cbbd843f054c3f083af886175c5d3a2c/material_vnutro.pdf 21.12.2011

Charita časopis Slovenskej katolíckej charity. No.1 2011[online]. [cit.2011-03-04]. Dostupné na internete http://www.charita.sk/docs/pdf/charita_01_2011-web.pdf

Jesse Brundage Sears, 2010. PHILANTHROPY IN THE HISTORY OF AMERICAN HIGHER EDUCATION. Washington: Govt, Printing Office, Breinigsville, PA USA 16 February, 2010. 104 s. ISBN 978-1-152-68624-3

Justin, H. and Deffenbacher, A. 2010. GREEN PHILANTHROPY FOR FAMILIES. Published by: Green Philanthropy For Families. Org Publications, 2010. 132 s. ISBN 978-0-615-33115-7

Keene, M. 2003. Svetové náboženstvá. Bratislava: Ikar, a.s. 2003. 180 s. ISBN 80-7118-40-2

Matoušek, O. a kol. 2001. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001. 312 s. ISBN 80-7178-473-7

Mydlíková, E. a kol. 2006. Ako byť prospešný sebe a iným. Bratislava: Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov. 2006. 54 s. ISBN - 978-80-968713-3-9

Mydlíková, E. a kol. 2007. Dobrovoľníctvo – efektívna študentská prax. Bratislava: Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov, 2007. 42 s. ISBN - 978-80-968713-4-6

Novak, M. 1998. Biznis ako poslanie. Bratislava: Charis spol. s r.o., 1998, 216 s. ISBN 80-88743-21-4

Ondrušová, Z. a kol. 2009. Základy sociálnej práce. Brno: MSD, 2009. 139 s. ISBN 978-80-7392-109-5

Polačková, Z. 2005. Fundraisingové aktivity: Jak získávat finanční prostředky od místní komunity. Praha : Potál, 2005. 120 s. ISBN 80-7178-694-2

Radková, L. 2003. Sociálna práca v treťom sektore. Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, Katedra dobrovoľníctva, 2003. 70 s.

Radková, L. a kol. 2011. Dobrovoľníctvo a problémy súčasnej spoločnosti. Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce TU, Trnava, Trenčín: SpoSoIntE 2011. 186 s. ISBN 978-80-89533-07-7

Skovajsa, M. a kol. Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice. Praha: Portál, s.r.o., 2010. s. 376. ISBN 978-80-7367-681-0

Štefánková, T. a kol. 2004. Červený kríž a Červený polmesiac portrét medzinárodného hnutia. [online]. Bratislava: Príroda, s.r.o., 2004. 35 s. ISBN 80-07-01187-0. [cit.2012-03-15]. Dostupné na internete:
http://www.redcross.sk/fileadmin/user_upload/publikacie/brozura_o_Cervenom_krizi.pdf

Waisová, Š. (ed), 2006. Chudoba a bohatství v současném světě. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 159 s. ISBN 80-86898-86-5

<http://www.joj.sk/2011-srdce-pre-deti/epizody/2011-12-04-2011-srdce-pre-deti.html>

<http://www.vssvalzbety.sk/projekty/humanitarne-projekty/projekty/juzny-sudan/vznik-projektu>

<http://www.lekari-bez-hranic.cz/>

http://www.rotary2240.org/admin/documents/ybisch0126/goodNews/files/file_9.pdf

<http://www.cpf.sk/sk/akym-sposobom-je-mozne-darovat/27.12.2011>

<http://www.cpf.sk/sk/ako-zalozit-nadaciu/15.11.2011>

<http://www.cpf.sk/sk/filantropia/>

<http://www.nds.sk/aktivita/filantropia/12.03.2012>

<http://mvro.sk/sk/dobrovolnictvo/dobrovolnictvo-v-sr-a-vo-svete>

http://www.osf.sk/o_nas/george_soros_a_open_society_foundations/

<http://www.cpf.sk/files/File/MVO%20a%20dobrovolnictvo.pdf>

http://www.inex.sk/data/files/block_file_41_vyskum_inex_slovakia_dobrovolnictvo_a_mlad_i_ludia_z_roznych_krajin.pdf

